

PATVIRTINTA
Zarasų socialinės globos namų direktoriaus
2025 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 3-31

ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMAI
Adresas: Aušros g. 18B, Zarasai

E K S T R E M A L I Ū J Ū S I T U A C I J Ū
V A L D Y M O P L A N A S

2025 m.

TURINYS

PLANO KOPIJŲ (išrašų) SKIRSTYMO LAPAS	4
PLANO TIKSLINIMO LAPAS	5
PLANO ATNAUJINIMO LAPAS	7
1. BENDROSIOS NUOSTATOS	8
1.1. PLANO AKTYVINIMAS ATŠAUKIMAS	8
1.2. PLANO TIKSLAI	8
1.3. TRUMPA ŪKIO SUBJEKTO CHARAKTERISTIKA	9
1.4. PLANE VARTOJAMOS SĄVOKOS IR SANTRUMPOS.....	10
1.5. PLANO TEISINIS PAGRINDAS	12
1.6. PLANO RENGEJAI IR JŲ KONTAKTINIAI DUOMENYS	13
2. GRESIANTYS ĮVYKIAI	14
3. PERSPĖJIMO APIE GRESIANTĮ AR SUSIDARUSĮ ĮVYKĮ ORGANIZAVIMAS	15
4. INFORMACIJOS APIE ĮVYKĮ GAVYMO IR PERDAVIMO TVARKA	16
5. ĮSTAIGOS DAREBUOTOJŲ, GYVENTOJŲ IR LANKYTOJŲ APSAUGA, GRESIANT AR SUSIDARIUS ĮVYKIUI	17
5.1. DARBUOTOJŲ, GYVENTOJŲ IR LANKYTOJŲ EVAKAVIMO ORGANIZAVIMAS	17
5.2. DARBUOTOJŲ IR GYVENTOJŲ APSAUGOS NUO JŲ GYVYBEI AR SVEIKATAI PAVOJINGŲ VEIKSNIŲ, AT SIRADUSIŲ DĖL GRESIANČIO AR SUSIDARIUSIO ĮVYKIO, APRŪPINIMO ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖMIS ORGANIZAVIMO TVARKA	18
5.3. KOLEKTYVINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS	18
5.4. PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO ĮVYKIŲ METU NUKENTĖJUSIEMS ŽMONĖMS ORGANIZAVIMAS	19

6. GRESIANČIŲ AR ĮVYKUSIŲ ĮVYKIŲ LIKVIDAVIMO IR JŲ PADARINIŲ ŠALINIMO, GELBĖJIMO DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS	20
6.1. DIDELIO ARBA LABAI DIDELIO RIZIKOS LYGIO PAVOJŲ VALDYMO, LIKVIDAVIMO IR JŲ PADARINIŲ ŠALINIMO ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS	20
6.1.1. VEIKSMAI BRANDUOLINĖS AVARIJOS ATVEJU	20
6.1.2. VEIKSMAI PAVOJINGŲ UŽKREČIAMŲ LIGŲ ATVEJ AIS	21
6.1.3. VEIKSMAI GAISRO ATVEJU	21
6.1.4. VEIKSMAI PAVOJINGŲ METEOROLOGINIŲ REIŠKINIŲ (LABAI SMARKUS VĖJAS) ATVEJU	22
6.2. ĮSTAIGOS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS VEIKSMAI ORGANIZUOJANT IR KOORDINUOJANT DARBUS ĮVYKIŲ METU IR JO PRIIMTŲ SPRENDIMŲ ĮGYVENDINIMAS	22
7. VEIKLOS TĖSTINUMO UŽTIKRINIMAS	23
7.1. KITI VEIKSMAI, KURIAIS SIEKIAMA PALAIKYTI ĮSTAIGOS VEIKLĄ PO ĮVYKUSIO ĮVYKIO	24
8. EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANO PRIEDŲ SĄRAŠAS	25

PLANO KOPIJŲ (IŠRAŠŲ) SKIRSTYMO LAPAS

1 lentelė

Eil. Nr.	Kam pateiktos plano kopijos	Perdavimo būdas	Data	Atsakingas asmens pareigas, vardas, pavardė, parašas
Plano kopijos:				
1.	Zarasų savivaldybės administracija	Elektroniniu paštu		
2.				
3.				
4.				
Plano išrašai:				

PLANO TIKSLINIMO LAPAS

2 lentelē

Eil. Nr.	Kas tikslinka	Data	Atsakingo asmens pareigos, vards, pavardē, parašas
1	2	3	4
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			

PLANO ATNAUJINIMO LAPAS

3 lentelė

Eil. Nr.	Koreguota (tikslinta)	Data	Atsakingo asmens pareigos vardas, pavardė, parašas
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Planas tikslinamas ne rečiau kaip vieną kartą per metus keičiantis įstaigos darbuotojams, jų telefonų numeriams, įmonės materialinių išteklių žinyne, kalendoriniame veiksmų plane, schemose pateiktiems duomenimis ir t.t. Patikslinimai fiksuojami Plano 2 lentelėje. Patikslinto plano kopijos (išrašai) išsiunčiamos į planą įtrauktoms institucijoms. Institucijos nurodomos Plano 1 lentelėje.

Planas atnaujinimas peržiūriant iš esmės kartą per 3 metus arba anksčiau, atsižvelgiant į įstaigos civilinės saugos sistemos parengčiai užtikrinti įtaką turinčius veiksniai (įvykus įvykiui, po civilinės saugos pretybų, atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, įvykus pokyčiams, didinantiems galimų įvykių riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą). Plano atnaujinimai fiksuojami 3 lentelėje. Atnaujinimai turi būti suderinti su institucijomis, įtrauktomis į planą. Patvirtinto plano kopijos (išrašai) išsiunčiamos į planą įtrauktoms institucijoms.

1.1. PLANO AKTYVINIMAS IR ATŠAUKIMAS

Už Zarasų socialinės globos namų (toliau – Įstaiga), adresu Aušros g. 18B, Zarasai, Estremaliųjų situacijų valdymo plano (toliau – Planas) aktyvavimą ir atšaukimą, vadovavimą veiksams ir jų koordinavimą atsakingi:

4 lentelė

Vardas, pavardė	Atsakingo darbuotojo pareigos	Kontaktiniai duomenys
Daiva Dūdėnienė	Direktorė	Tel. (0 – 385) 30931, Mob. (0 – 640) 27881 El.p. dudeniene.daiva@gmail.com
jai nesant – Valentina Ilčiukienė	Direktoriaus pavaduotoja socialiniams reikalams	Tel. (0 – 385) 51018, mob. (0-640) 27891 El.p. valentina.ilciukiene@gmail.com

1.2. PLANO TIKSLAI

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planui keliami šie **tikslai**:

- padėti Įstaigos vadovui organizuoti ir koordinuoti įstaigos darbuotojų, gyventojų ir lankytojų veiksmus įvykio metu;
- organizuoti ir koordinuoti įvykio likvidavimą ir jo padarinių šalinimą;
- įgyvendinti kitas dėl įvykio būtinas vykdyti funkcijas, nustatytas Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme.

1.3. TRUMPAS OBJEKTO APIBŪDINIMAS

5 lentelė

Įstaigos pavadinimas	Zarasų socialinės globos namai, BĮ
Įstaigos kodas	190797130
Adresas, kontaktai	Aušros g.18B, Zarasai, tel. (0-385) 30931, . el.p. zarasusgn@zarasusgn.lt
Įstaigai pavaldūs Grupinio gyvenimo namas	S.Neries g. 34, Zarasai
Įstaigos pavaldumas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Įstaigos vadovas	Direktorė Daiva Dūdėnienė, tel. (0-385) 30931, mob. (0-640) 27881, el.p. daiva.dudeniene@gmail.com
Darbuotojas atsakingas už civilinę saugą	Direktorius pavaduotojas ūkio reikalams Piotr Gluchov, mob. tel. (0-640) 27876, el.p. pavaduotojas@zarasusgn.lt
Pagrindinė veikla (EVRK)	Stacionarinė neįgaliųjų asmenų globos veikla: ilgalaikė, trumpalaikė globa (atokvepio paslaugos), dienos globa įstaigoje, bendromeninės paslaugos grupiniame gyvenimo name
Teritorijos plotas	3,4564 ha
Darbuotojų skaičius	109
Gyvenančių gyventojų skaičius	186
Įstaigos darbo laikas	24/7 Administracijos darbo laikas I-IV 8.00-16.30
Naudojamos pavojingos medžiagos	Nėra. Įstaigos buitiniams reikmėms naudojamos cheminės valymo bei dezinfekavimo priemonės.
Asmeninės apsaugos priemonės	Nurodytos materialinių išteklių žinyne (3 priede). Už asmeninių apsaugos priemonių išdavimą atsakingas vyr. slaugytojas.
Kolektyvinės apsaugos priemonės	Esant reikalui kolektyvinei apsaugai būtų galima pritaikyti pastatuose esančios rūšius, aktų salę ir atskirai stovinčius pastatus (užimtumo centrą, ūkinį pastatą)
Turimos gaisrų gesinimo priemonės	44 gesintuvai, 12 gaisrinių čiaupų, vandens telkinys
Elektros energija įstaigai teikia	AB „ESO“
Geriamą vandenį įstaigai tiekia	Vietinis (įstaigos) gręžinys
Kanalizacija	Esama perpumpavimo stotis buitinės nuotekos perpumpojamą į miesto valymo irenginius
Patalpų šildymas	Įstaigos katilinė
Patalpų vėdinimas	Natūrali ventiliacija
Ryšiai	Pranešimai apie incidentą bus vykdomi stacionariais ir mobiliaisiais telefonais.

1.4. PLANE VARTOJAMOS SĄVOKOS IR SANTRUMPOS

Savokos:

1. **Civilinė sauga** - veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą.

2. **Civilinės saugos sistemos parengtis** – civilinės saugos sistemos subjektų pasirengimas reaguoti į susidariusią ekstremaliąją situaciją.

3. **Civilinės saugos pratybos** - valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų mokymas ir civilinės saugos sistemos parengties patikrinimas, kai tariamomis ekstremaliosiomis sąlygomis tikrinami veiksmai ir procedūros, numatytos ekstremaliųjų situacijų ir turto apsaugą nuo ekstremaliųjų situacijų poveikio ir atlikti gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotinus darbus, likviduoti įvykius, ekstremaliuosius įvykius ar ekstremalias situacijas ir šalinti jų padarinius.

4. **Ekstremalioji situacija** – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti staigų didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą ar padaryti kitą žalą.

5. **Ekstremalusis įvykis** – nustatytus kriterijus atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinės įvykis, kuris kelia pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir aplinkai.

6. **Ekstremaliųjų situacijų komisija** – iš valstybės politikų, valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, profesinės karo tarnybos karių sudaroma nuolatinė komisija, koordinuojanti ekstremaliųjų situacijų prevenciją, valdymą, likvidavimą ir padarinių šalinimą.

7. **Ekstremaliojo įvykio kriterijai** – stebėjimais ir skaičiavimais nustatyti arba tarptautinėje praktikoje naudojami fizikiniai, cheminiai, geografiniai, medicininiai, socialiniai ar kiti įvykio mastą, padarinius ar faktą apibūdinantys dydžiai arba aplinkybės (kritinės ribos), kuriuos atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs laikomas ekstremaliuoju.

8. **Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras** – iš valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, ūkio subjektų darbuotojų sudaromas organas, vykdamas ekstremaliųjų situacijų prevenciją, užtikrinantis ekstremaliųjų situacijų komisijos priimtų sprendimų įgyvendinimą, organizuojantis ir koordinuojantis įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimą, padarinių šalinimą, gyventojų ir turto gelbėjimą.

9. **Ekstremaliosios situacijos operacijų vadovas** – civilinės saugos sistemos subjekto valstybės tarnautojas, darbuotojas ar valstybės politikas, paskirtas vadovauti visoms civilinės saugos sistemos pajėgoms, dalyvaujančioms likviduojant ekstremaliąją įvykį ar ekstremaliąją situaciją ir šalinant jų padarinius ekstremaliosios situacijos židinyje.

10. **Ekstremaliųjų situacijų prevencija** - kryptingai vykdoma pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms priemonių visuma, kad būtų išvengta ekstremaliųjų situacijų arba mažėtų jų galimybė, o susidarius ekstremaliajai situacijai būtų mažiau pakenkta gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų veiklai, turtui ir aplinkai.

11. **Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas** – dokumentas, kuriuo reglamentojamas materialinių ir žmogiškųjų išteklių sutelkimas ir valdymas gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms.

12. **Gelbėjimo darbai** – veiksmai, kuriais įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu siekiama išgelbėti gyventojų gyvybes, sveikatą ir turtą, suteikti jiems pirmąją pagalbą ir (ar) nugabenti juos į sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat apsaugoti aplinką.

13. **Gelbėjimo darbų vadovas** – civilinės saugos sistemos pajėgų valstybės tarnautojas ar darbuotojas, iki operacijų vadovo paskyrimo ekstremaliosios situacijos židinyje vadovaujantis gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotiniams darbams, taip pat įvykio, ekstremalaus įvykiolikvidavimo ir jų padarinių šalinimo darbams.

14. **Gyventojas** – fizinis smuo, esantis Lietuvos Respublikos teritorijoje.

15. **Gyventojų evakavimas** – dėl gresiančios ar susidariusios ekstremalios situacijos organizuotas gyventojų perkėlimas iš teritorijų, kuriose pavojinga gyventi ir dirbti, į kitas teritorijas, laikinai suteikiant jiems gyvenamąsias patalpas.

16. **Įvykis** – ekstremalaus įvykio kriterijų neatitinkantis, nepasiekęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, keliantis pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

17. **Kolektyvinės apsaugos statinys** – statinys ar patalpa, kurią ekstremaliųjų situacijų ar karo metu galima pritaikyti gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių.

18. **Neatidėliotini darbai** - veiksmai, užtikrinantys gelbėjimo, paieškos darbų vykdymą, turto išsaugojimą, sanitarinį švarinimą ir būtiniausių gyvenimo sąlygų atkūrimą įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu.

19. **Materialiniai ištekliai** – nekilnojamasis turtas, transporto priemonės, statybinės medžiagos ir kiti ištekliai, kurie teisės aktų nustatyta tvarka gali būti panaudoti gresiančioms ar susidariusioms ekstremaliosioms situacijoms likviduoti ir jų padariniams šalinti, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų veiklai palaikyti ir atkurti.

20. **Pavojingoji medžiaga** – medžiaga, mišinys ar preparatas, nurodytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta sąrašė arba atitinkantis nustatytus kriterijus ir esantis žaliavų, gaminių šalutinių produktų, liekanų ar tarpinių produktų pavidalo, įskaitant medžiagas, kurios gali susidaryti kilus avarijai.

21. **Paieškos darbai** – veiksmai, kuriais siekiama surasti įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu dingusius, pasiklydusius ar nukentėjusius gyventojus, patyrusius avariją laivus ir orlaivius.

22. **Perspėjimo sistema** – visuma organizacinių ir techninių priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti garsinio perspėjamojo civilinės saugos signalo davimą ir (ar) informacijos apie gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo ekstremalios situacijos būdus perdavimą gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams.

23. **Ūkio subjektas** – Lietuvos Respublikoje įregistruotas ir gamybinę, komercinę, finansinę ar kitokią ūkinę veiklą vykdančias juridinis asmuo, užsienio juridinio asmens filialas ar atstovybė.

Santrupos:

1. **ESK** – Ekstremalių situacijų komisija.
2. **ESOC** – Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.
3. **PAGD** – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos.
4. **VRM** – Vidaus reikalų ministerija.
5. **PGT** – Priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba.
6. **GPP** – Gyventojų priėmimo punktas.
7. **BPC** – Bentrasis pagalbos centras.
8. **ESVP** – Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas.

1.5. PLANO TEISINIS PAGRINDAS

Planas parengtas vadovaujantis:

1. Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 (nauja įsakymo Nr. XI-635 redakcija 2009-12-22) 16 straipsnio 3 dalies 4 punktu.

2. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus įsakymu “Dėl priešgaisrinės ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m. vasario 23 d. įsakymo Nr. 1-70 “Dėl ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo” pakeitimo” 2016 m. sausio 14 d. Nr. 1-11 (ir vėlesniais pakeitimais).

3. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2012 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 1-37 “Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. 1-134 “Dėl Kriterijų ūkio subjektams ir kitoms įstaigoms, kurių vadovai turi organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą ir tvirtinimą ir ūkio subjektams, kurių vadovai turi sudaryti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, patvirtinimo” pakeitimo.

4. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. 1-189 “Dėl galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės atlikimo rekomendacijų patvirtinimo”.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas “Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimo Nr. 241 “Dėl ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo patvirtinimo” pakeitimo” 2015 m. spalio 14 d. Nr. 1063.

6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020-06-10 įsakymu Nr. D1-344 “Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo”.

1.6. PLANO RENGĖJAI IR JŲ KONTAKTINIAI DUOMENYS

6 lentelė

Eil. Nr.	Įmonės pavadinimas, rekvezitai	Pareigos	Vardas, Pavardė	Kontaktai
1.	Zarasu socialinės globos namai, adresu Aušros g. 18B, Zarasai, tel.(0-385) 46650, el.p. zarasusgn@zarasusgn.lt	Direktorė	Daiva Dūdėnienė	Mob.tel.(0-640) 27881, el.p. dudeniene.daiva@gmail.com
2.		Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Piotr Gluchov	Mob. tel. (0-640) 27876, el.p. pavaduotojas@zarasusgn.lt

2. GRESIANTYS ĮVYKIAI

Pavojai nustatomi vadovaujantis moksliniais, statistiniais, istoriniais duomenimis, specialistų ir ekspertų vertinimais, Lietuvos ir kitų šalių patirtimi, įvykių modeliavimu, analizuojamos aplinkos apžiūros.

Atliktus galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę (*1 priedas*), nustatyti keturi labai didelio ir didelio rizikos lygio pavojai:

7 lentelė

Eil. Nr.	Galimi pavojai	Bendras rizikos vertinimas	
		balai	lygis
1.	Branduolinė avarija (už įstaigos ribų)	42	labai didelis
2.	Pavojingos užkrečiamosios ligos	32	labai didelis
3.	Gaisrai	36	didelis
4.	Labai smarkus vėjas	24	didelis

Atsakingų darbuotojų veiksmai gresiant ar susidarius ekstremaliajam įvykiui aprašomi Plano 6.1. – 6.1.4 skirsniuose. Kalendorinis veiksmų planas pateiktas *9 priede*.

3. PERSPĖJIMO APIE GRESIANTĮ AR SUSIDARIUSĮ ĮVYKĮ ORGANIZAVIMAS

Gresiant ar susidarius įvykiui, perspėjimo ir informavimo funkcijų vykdymą organizuoja **Direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams**, kuris *Istaigos* direktoriaus įsakymu yra paskirtas atsakingu už perspėjimą ir informavimą. Grupinio gyvenimo namuose už perspėjimą yra atsakingas socialinis darbuotojas. Šis darbas prasideda iš karto, sužinojus apie gresiantį ar susidariusį įvykį. Sprendimą nedelsiant perspėti ir informuoti gali priimti ir gelbėjimo darbų vadovas.

Pirmasis įvykį pastebėjęs *Istaigos* darbuotojas, apie tai turimomis ryšio priemonėmis praneša **Bendrajam pagalbos centrui, tel. 112, Direktoriui** (ar jį pavaduojančiam Direktoriaus pavaduotojui socialiniams reikalams) **ir direktoriaus pavaduotojui ūkio reikalams** (galimas perspėjimas ir žodžiu).

Direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams arba Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams apie gautą informaciją praneša:

- ***Istaigos* vadovui.**
- **Padalinių vadovams, kurie perspėja gyventojus ir lankytojus.**
-

Direktorius nurodo Direktoriaus pavaduotojui socialiniams reikalams skubiai kviesti Darbuotojus atsakingus už gelbėjimo darbų organizavimą ekstremaliojo įvykio atveju (toliau – *atsakingi darbuotojai*) į pasitarimą ir esant būtinumui pranešti Zarasų savivaldybės administracijos vyriausiajam specialistui (civilinei saugai) (kontaktai pateikti 2 priede).

~ Kaip vyksta perspėjimas ir informacijos perdavimas *Istaigoje*, gresiant ar susidarius įvykiui, schematiškai pavaizduota 6 priede pateiktoje Perspėjimo apie įvykį schemoje.

Po administracijos darbo valandų budintis personalas turimomis ryšio priemonėmis apie gresiantį ar susidariusį įvykį nedelsint praneša **Bendrajam pagalbos centrui, tel. 112, Direktoriui; ir Direktoriaus pavaduotojui ūkio reikalams; Įstagoje esantiems darbuotojams, gyventojams ir lankytojams.**

4. INFORMACIJOS APIE ĮVYKĮ GAVIMO IR PERDAVIMO TBVARKA

Vadovaujantis Keitimosi informacija apie įvyki, ekstremaliųjų įvyki ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu 2007-03-30 Nr. IV-114 (2010-07-30 Nr. IV-517 redakcija), *Įstaigoje* vykdomas keitimasis informacija, nustatoma keitimosi seka, tvarka bei priemonės, kuriomis bus keičiamasi informacija apie ekstremaliąją situaciją su civilinės saugos sistemos pajėgomis ir valstybinėmis priežiūros institucijomis.

Keitimasis informacija apie įvykį vykdomas pagal schema pateiktą *7 priede*.

Direktorius keičiasi turima informacija su:

- 1. Bendruoju pagalbos centru,**
- 2. Zarasų savivaldybės administracija ESK pirmininku, ESOC koordinatoriumi, vyriausiuoju specialistu civilinei saugai,**
- 3. Civilinės saugos sistemos pajėgomis bei valstybinės priežiūros institucijomis (kontaktai 2 priede).**

5. ĮSTAIGOS DARBUOTOJŲ, GYVENTOJŲ IR LANKYTOJŲ APSAUGA, GRESIANT AR SUSIDARIUS ĮVYKIUI

5.1. DARBUOTOJŲ, GYVENTOJŲ IR LANKYTOJŲ EVAKAVIMO ORGANIZAVIMAS

Gresiant ar susidarius įvykiui, sprendimą evakuotis priima **Direktorius**, o , jam nesant, jį pavaduojantis asmuo. Sprendimą evakuotis įstaigai priklausančiam Grupinio gyvenimo namuose priima socialinis darbuotojas. Sprendimą evakuotis gali ir gelbėjimo darbų bvadovas.

Žmonių ir materialinių vertybių evakavimas organizuojamas, vadovaujantis „Darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planas“ aprašytais veiksmais (8 priedas). Visi darbuotojai privalo susipažinti su evakavimo planais ir žinoti evakavimo maršrutus.

Žmonių evakavimo organizavimas:

1. Vykstant gaisrams *Įstaigoje* ir už jos ribų.
2. Pastatų griūties atveju.
3. Gresiant ar susidarius kitoms ekstremaliosioms situacijoms.

Pagrindinė evakavimo uždotis – nukreipti žmones į numatytą evakuotų žmonių surinkimo vietą (5 priedas). Jei pagal susidariusią situaciją ši vieta yra nesaugi, nurodoma kita saugi susibūrimo vieta.

Žmonių evakavimas iš pastatų ir teritorijos vykdomas pagal evakavimo planus (5 priedas).

Kilus gaisrui, darbuotojai, atsakingi už žmonių evakavimą, bei dirbantis Įstaigos personalas, nedelsiant evakuoja gyventojus ir darbuotojus iš pastato. Žmonės išvedami ar transportuojami iš patalpų per artimiausią evakavimo išėjimą. Už atsarginiu išėjimų atrakinimą atsakingas budintis individualios priežiūros darbuotojas. Raktai pas jį kišenėje. Atsarginiai raktai nuo visų išėjimų yra saugomi prie išėjimo durų specialiose dėžutėse.

Įsitikinę, kad visi žmonės saugiai išėjo ar buvo išgabenti iš patalpų, dirbantys **socialiniai darbuotojai ir individualios priežiūros darbuotojai** atsakingi už žmonių registravimą, sutikrina darbuotojus ir gyventojus pagal sąrašus, informaciją Pateikia **Direktoriaus pavaduotojui socialiniams reikalams**. Esant nepalankioms meteorologinėms sąlygoms (lietus, pūga, šaltis), darbuotojai aprūpina evakuotus žmones būtinomis priemonėmis arba perkelia į saugias patalpas kituose pastatuose (užimtumo centrą, ūkini pastatą,, virtuvę).

Esant būtinumui evakuotis iš *Įstaigos* teritorijos į Zarasų savivaldybės administracijos nurodytus GPP, Įstaigos gyventojai evakuojami turimu Įstaigos transportu (materialinių išteklių žinynas pateiktas (3 priede), o jo nepakankant, pagalbos kreipiamasi į Zarasų savivaldybės administraciją. Gavę Įstaigos vadovo nurodymą, darbuotojai padeda evakuoti gyventojus ir patys evakuojasi savo transportu, o likusieji darbuotojai, kurie neturi savo autotransporto, bus evakuojami kartu su gyventojais Zarasų savivaldybės administracijos organizuotu transportu.

Susidariusio ekstremaliojo įvykio atveju, materialinių vertybių gelbėjimas organizuojamas tik užtikrinus žmonių saugumą. **Po administracijos darbo valandų** atsakingais už žmonių ir materialinių vertybių evakavimą yra budintis įstaigos personalas (budinti bendrosios praktikos slaugytoja ir individualios priežiūros darbuotojai).

5.2. DARBUOTOJŲ IR GYVENTOJŲ APSAUGOS NUO JŲ GYVYBEI AR SVEIKATAI PAVOJINGŲ VEIKSNIŲ, ATSIKADUSIŲ DĖL GRESIANČIO AR SUSIDARIUSIO ĮVYKIO, APRŪPINIMO ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖMIS ORGANIZAVIMO TVARKA.

Darbuotojų ir gyventojų apsaugai nuo jų gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų, atsiradusių dėl gresiančio įvykio ar jo padarinių yra skirtos asmeninės apsaugos priemonės.

Istaigoje yra vienkartinio veido kaukiu, respiratorių, apsauginių drabužių ir kt. priemonių kurios nurodytos Materialinių išteklių žinyne 3 priede. Kvėpavimo takų apsaugai galimas ir parankinių priemonių: rankšluosčių, šalikų, skarelių, medžiagos skiaučių panaudojimas.

Atsakomybė už savalaikį aprūpinimą asmeninėmis apsaugos priemonėmis ir jų išdavimą *Istaigoje* esantiems darbuotojams, gyventojams ir lankytojams tenka Ūkio skyriaus vadovui.

5.3. KOLEKTYVINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS

Istaigoje esančių žmonių kolektyvinei apsaugai numatyta panaudoti administracijos pastato , 3-jų aukšto ir valgyklos rūšį. Kolektyvinės apsaugos patalpų vieta pažymėta evakuacijos plane (5 priedas). Esant reikalui patalpų langai būtų užsandarinami.

Trūkstant vietų numatytoje kolektyvinės apsaugos patalpoje, gyventojų ir darbuotojų apsaugai numatyta panaudoti užimtumo centrą pirmą aukštą, ūkinį pastatą. Už patalpų paruošimo ir pritaikimo kolektyvinei apsaugai organizavimą atsakingas Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams. Jis paskirs įstaigos darbuotojus, atsakingus už kolektyvinės apsaugos patalpų paruošimą, valymą ir dezinfekavimą.

Esant reikalui evakuoti visus žmones iš Zarasų socialinės globos namų teritorijos, evakavimas gali būti vykdomas į savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintame sąraše nurodytas kolektyvinės apsaugos statinių patalpas. Grupinio gyvenimo namą gyventojams ir darbuotojams arčiausiai esantis kolektyvinės apsaugos statinys - Zarasų P.Širvio mokykla, adresu P.Širvio g. 7/14, tel. +370 385 53515.

5.4. PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO ĮVYKIŲ METU NUKENTĖJUSIEMS ŽMONĖMS ORGANIZAVIMAS.

Ištaigos direktoriaus įsakymu sveikatos priežiūros padalinio vadovas yra paskirtas atsakingu už pirmosios medicinos pagalbos teikimo organizavimą. Gyventojams ir darbuotojams, nukentėjusiems įvykiu metu, pirmąją medicinos pagalbą teikia *Ištaigos* bendrosios praktikos slaugytojos, apmokyti ir pasirengę teikti pirmąją pagalbą, panaudojant *Ištaigoje* esančius pirmosios pagalbos rinkinius ir kitas medicinines priemones, už kurių saugojimą ir savalaikį papildymą atsakingą vyr. bendrosios praktikos slaugitija. Esant reikalui, dėl greitosios medicinos pagalbos bus kreipiamasi į **BPC telefonu 112**.

6. GRESIANČIŲ AR ĮVYKUSIŲ ĮVYKIŲ LIKVIDAVIMO IR JŲ PADARINIŲ ŠALINIMO, GELBĖJIMO DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS

Gresiančių ar įvykusių įvykių likvidavimo ir jų padarinių šalinimo darbų organizavimui ir koordinavimui vadovauja **Direktorius**, o jam nesant – jį pavaduojantis asmuo.

Gresiant ar susidarius ekstremaliajam įvykiui, **Direktoriaus** nurodymu, visi atsakingi darbuotojai renkasi posedžių salėje (nesant tokiai galimybei, nurodoma kita saugi vieta).

6.1. DIDELIO ARBA LABAI DIDELIO RIZIKOS LYGIO PAVOJŲ VALDYMO, LIKVIDAVIMO IR JŲ PADARINIŲ ŠALINIMO ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS.

Atlikus *Ištaigos* galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę (1 *priedas*), nustatyti keturi galimi pavojai, kurių rizikos lygis yra *labai didelis ir didelis*.

Galimų pavojų, kurių valdymas aprašomas toliau Plane, sąrašas:

- Brandolinė avarija (už *Ištaigos* ribų)
- Pavojingos užkrečiamosios ligos
- Gaisrai
- Labai smarkus vėjas

6.1.1. VEIKSMAI BRANDUOLINĖS AVARIJOS (UŽ ĮSTAIGOS RIBŲ) ATVEJU.

1. Hermetizuoti gyvenamąsias patalpas (atsakingi socialiniai darbuotojai).
2. Paruošti kolektyvinės apsaugos patalpas, jas hermetizuojant (atsakingi ūkio padalinio darbuotojai).
3. Apriboti žmonių buvimą atviroje vietoje, laikinai slepiantis Įstaigos pastatų laikinose priedangose (atsakingi padalinių vadovai).
4. Kvėpavimo organų apsaugai išdalinti asmenines apsaugos priemones (atsakingi padalinių vadovai).
5. Stabiliojo jodo preparatų vartojimas (atsakingas Sveikatos priežiūros padalinio vadovas).
6. Autotransporto judėjimo apribojimas užterštoje zonoje (atsakingas inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas)).
7. Automobilių, priemonių dezaktyvaciją vykdyti Savivaldybės teritorijoje įrengtuose dezaktyvavimo punktuose (atsakingas inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas)). Apie jų darbo vietą ir laiką informaciją teiks Zarasų rajono savivaldybės administracijos specialistai.

6.1.2. VEIKSMAI PAVOJINGŲ UŽKREČIAMŲ LIGŲ ATVEJAIS.

1. Perspėti darbuotojus naudoti asmenines apsaugos priemones (atsakingas Direktorius pavaduotojas ūkio reikalams, padalinių vadovai).
2. Išduoti gyventojams ir darbuotojams asmenines apsaugos priemones (atsakingi: Ūkio padalinio vadovė, padalinių vadovai).
3. Informuoti Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie SAM Utenos departamento Zarasų skyriaus specialistus (kontaktai 2 *priede*) (atsakingas Direktorius pavaduotojas socialiniams reikalams).
4. Pranešti Zarasų savivaldybės gydytojui (atsakingas: sveikatos priežiūros padalinio vadovė).
5. Izoluoti susirgusius gyventojus ir darbuotojus (atsakingi: budintis bendrosios praktikos slaugytojos, individualios priežiūros darbuotojos).
6. Esant būtinumui iškviesti greitąją med.pagalbą (atsakingi: budintis bendrosios praktikos slaugytojos).
7. Išvėdinti, išvalyti patalpas, jei būtina, atlikti patalpų dezenfekavimą, vadovaujantis specialistų pateiktais nurodymais (atsakingi: budintis bendrosios prektikos slaugytojos, individualios priežiūros darbuotojos).

6.1.3. VEIKSMAI GAISRO ATVEJU.

1. **Apie įvykį pranešti Bendrajam pagalbos centrui, tel. 112**, Zarasų savivaldybės administracijos vyriausiajam specialistui civilinei saugai (kontaktai 2 *priede*) (atsakingas inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas).

2. Perspėti darbuotojus, gyventojus ir lankytojus (atsakingi: socialinio darbo padalinio vadovas, kiti padalinių vadovai).

3. Vadovaujantis įstaigos Darbuotojų veiksmų, kilus gaisrui, planu (pateiktu 8 *priede*), pradėti pirminius gaisro gesinimo darbus, jei tai nesukelia pavojaus gesinančiųjų ir kitų žmonių sveikatai ar gyvybei (atsakingi: inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas), apmokyti darbuotojai).

4. Sužeistiesiems iškvesti medicinos padalną, o kol ji atvyks, suteikti pirmąją pagalbą (atsakingi bendrosios praktikos slaugytojos).

5. Skubiai iš pastatų ir teritorijos evakuoti žmones bei materialines vertybes (atsakingi: padalinių vadovai).

6. Pasitikti atvykstančius ugniagesius gelbėtojus ir prireikus organizuoja elektros įrenginių, elektros energijos teikimo, šildymo, vėdinimo, vandens teikimo sistemų atjungimą atsakingi: direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams, inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas, energėtikas.

6.1.4. VEIKSMAI PAVOJINGŲ METEOROLOGINIŲ REIŠKINIŲ (LABAI SMARKUS VĖJAS) ATVEJU.

1. **Apie įvykį pranešti Bendrajam pagalbos centrui, tel. 112**, Zarasų savivaldybės administracijos vyriausiajam specialistui civilinei saugai (kontaktai 2 *priede*) (atsakingas inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas).

2. Perspėti darbuotojus, gyventojus ir lankytojus (atsakingi: socialinio darbo padalinio vadovas, kiti padalinių vadovai).

3. Skubiai uždaryti langus ir duris, užtikrinti, kad darbuotojai ir gyventojai nebūtų arti langų (atsakingi padalinių vadovai).

4. Užtikrinti, kad nebūtų silpnai sutvirtintų statinių, konstrukcijų (atsakingas inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas).

5. Paruošti kolektyvinės apsaugos patalpas laikinai žmonių apsaugai (atsakingi: ūkio padalinio vadovas, inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas).

6. Esant būtinumui sužeistiesiems iškvesti medicinos pagalbą, o kol ji atvyks, suteikti pirmąją pagalbą (atsakingi : bendrosios praktikos slaugytojos).

6.3. ĮSTAIGOS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS VEIKSMAI ORGANIZUOJANT IR KOORDINUOJANT GELBĖJIMO DARBUS ĮVYKIŲ METU IR JO PRIIMTŲ SPRENDIMŲ ĮGYVENDINIMAS.

Įvykio ar ekstremaliosios situacijos *Įstaigoje* atveju **Direktorius** ar jį pavaduojantis darbuotojas:

- Gauna informaciją apie įvykį iš visų įmanomų šaltinių ir priima sprendimą dėl tolimesnių veiksmų;
- Nustato, kiek ir kokių darbų reikia atlikti įvykiui likviduoti ir jo padaliniais šalinti;
- Pateikia nurodymus, privalomus vykdyti darbuotojams ir gyventojams, vadovauja jų veiksmais ekstremaliojo įvykio atveju;
- Organizuoja *Įstaigos* materialinių išteklių tikslinį panaudojimą (Matelialinių išteklių žinynas pateiktas 3 priede).
- Kreipiasi pagalbos į Zarasų savivaldybės administracijos direktorių, jeigu nepakanka savų resursų gelbėjimo darbams atlikti, įvykiams likviduoti, jų padariniais šalinti.

Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams gauna ir teikia informaciją įvykio vietoje dirbantiems specialistams, savivaldybės, kitų institucijų ar tarnybų atstovams. Kalendorinis veiksmų planas pateiktas 9 priede. Atsakomybių tarp institucijų paskirstymo suvestinė pateikta 10 priede.

Direktorius tiesiogiai bendradarbiauja ir koordinuoja savo veiksmus su:

1. Zarasų savivaldybės administracijos Ekstremaliųjų situacijų komisija, Ekstremaliųjų situacijų operacijų centru, civilinės saugos specialistu.
2. Panevežio priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Zarasų priešgaisrine gelbėjimo tarnyba.
3. Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Zarasų policijos poskyriu.
4. Nacionalinio VSC prie SAM Utenos departamento Zarasų skyriumi.

Zarasų savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane Zarasų socialines globos namams užduočių nėra numatyta.

7. VEIKLOS TĘSTINUMO UŽTIKRINIMAS.

Minimalūs žmogiškieji ištekliai, kurie reikalingi įstaigos veiklai palaikyti:

- Aptarnaujantis ir medicinos personalas – 50%;
- Administracija - 25%

Svarbiausios veiklos sritys, kurios ekstremaliųjų situacijų atvejais turi būti vykdomos nepertraukiamai:

- Ilgalaikė socialinė globa *Įstaigos* gyventojams su negalia;
- Visos gyvybiškai svarbios paslaugos *Įstaigos* gyventojams (maitinimas, medicinos priežiūra, vandens ir šilumos tiekimas ir kt.).
- Įstaigos valdymas ir administravimas.

Kai kurios gyventojų lavinimo, meninės veiklos ekstremaliųjų situacijų metu gali būti laikinai nutrauktos (siuvyklos, bibliotekos, sporto ir kineziterapijos veikla). Atsižvelgiant į susidariusią situaciją ir esant būtinybei atlaisvinti įstaigoje dalį patalpų, būtų derinams klausimas su gyventojų artimaisiais ar globėjais dėl gyventojų skaičiaus sumažinimo Įstaigoje, gyventojus išleidžiant pasisvečiuoti į namus).

7.1. KITI VEIKSMAI, KURIAIS SIEKIAMA PALAIKYTI ĮSTAIGOS VEIKLĄ PO ĮVYKUSIO ĮVYKIO

AVARIJIS PASEKMIŲ LIKVIDAVIMO DARBAI

Baigus avarijos likvidavimo darbus, ir, atsižvelgiant į poveikio mastus, vykdomi avarijos pasekmių (įrenginių ir konstrukcijų atstatymo, sunaudotų avarijų likvidavimo priemonių papildymo ir pan.) likvidavimo darbai.

SANITARINIO ŠVARINIMO ORGANIZAVIMAS

Avarijos likvidavimo metu žmonėms, kurie vykdė gelbėjimo darbus, gali būti atliekamas sanitarinis švarinimas (taršos pašalinimas nuo kūno) *Įstaigos* patalpose. Darbuotojai aprūpinami dezinfekcinėmis priemonėmis.

Sanitarinis švarinimas atliekamas asmeniškai ir savarankiškai kiekvieno asmens, dalyvavusio gelbėjimo darbuose, o avarijos metu nukentėjusiųjų žmonių sanitarinį švarinimą

organizuoja ir vykdo sveikatos priežiūros įstaigos, į kurias bus nugabenti nukentėjęs (atsižvelgiant į sveikatos stovį ir reikiamos med. pagalbos būtinumą).

APLINKOS ATSTATYMO PRIEMONĖS

Priklausomai nuo įvykusios avarijos pobūdžio parenkamos reikalingos aplinkos atstatymo priemonės, kurių tinkamumą ir tikslingumą apsprendžia *Įstaigos direktorius* kartu su Atsakingais darbuotojais, esant reikalui, konsultuodamasis su atitinkamos srities specialistais.

VEIKLOS ATNAUJINIMAS

Pasibaigus avarinei situacijai, Įstaigos veiklos atnaujinimui direktorius kartu su Atsakingais darbuotojais, o esant reikalui, konsultuodamasis su kompetentingais atitinkamos srities specialistais, nusprendžia dėl būtinybės:

1. Pakeisti arba atstatyti pažeistus įrenginius, vamzdynus, armatūrą ir suremontuoti deformuotas pastato konstrukcijas.

2. Dėl neeilinės apžiūros atlikimo pagal STR 1.07.03:2017 „Statinių teininės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“ 39.2. punktą – neeilinės apžiūros, kurios atliekamos po stichinių nelaimių (gaisrų, liūčių, uraganų ir pan.) statinio ar atskirų jo konstrukcijų griūties ir kitų reiškinių, sukėlusių pavojingas konstrukcijų deformacijas, taip pat keičiantis Naudotojui ar techniniam priežiūretojui, Įstaigos statinių priežiūrėtojas kreipiasi į kompetetingą įmonę.

3. Atstatyti pažeistus elektros, ryšių ir komunalinius tinklus.

4. Pranešti (ir parodyti) atitinkamoms valstybinės priežiūros institucijoms apie avarijos pasekmių atstatymą.

5. Gauti valstybinės priežiūros institucijų leidimą atnaujinti Įstaigos veiklą.

6. Informuoti kitas suinteresuotas valstyvinės priežiūros institucijas apie veiklos atnaujinimą.

8. EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANO SĄRAŠAS

- 1 PRIEDAS. Įstaigos galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė.
- 2 PRIEDAS. Zarasų savivaldybės administracijos ESK, ESOC, civilinės saugos sistemos pajėgų ir valstybinės priežiūros institucijų kontaktai.
3. PRIEDAS. Įstaigos materialinių išteklių žinynas.
- 4 PRIEDAS. Įstaigos atsakingų darbuotojų sąrašas, kontaktai. Įstaigos valdymo struktūra.
- 5 PRIEDAS. Žmonių evakavimo planai.
- 6 PRIEDAS. Perspėjimo apie įvykį schemas.
- 7 PRIEDAS. Keitimosi informacija apie įvykį schema.
- 8 PRIEDAS. Darbuotojų veiksmų, kilus gaisrui, planas.
- 9 PRIEDAS. Kalendorinis veiksmų planas.
- 10 PRIEDAS. Atsakomybių tarp institucijų paskirstymo suveistinė.
- 11 PRIEDAS. Atmintines.

ĮSTAIGOS GALIMŲ PAVOJŲ IR EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ RIZIKOS ANALIZĖS TURINYS

1. Bendrosios nuostatos	
1.1. Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės rengimo priežastys, tikslas ir paskirtis	
1.2. Rizikos analizės atlikimo metodas	
2. Galimų pavojų nustatymas	
2.1. Galimi pavojai	
2.2. Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė	
2.3. Galimų pavojų padarinių nustatymas	
3. Galimų pavojų rizikos vertinimas	
4. Rizikos lygio ir jos priimtimumo nustatymas	
4.1. Rizikos lygio nustatymas	
4.2. Objekto galimų pavojų sąrašas prioriteto tvarka pagal jų rizikos lygį	
4.3. Galimi pavojai, kuriems numatomos rizikos mažinimo priemonės objektot Ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane	
4.4. Galimi pavojai, kurių valdymas aprašomas objekto Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane	
5. Išvada	

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. GALIMŲ PAVOJŲ IR EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ RIZIKOS ANALIZĖS RENGIMO PRIREŽASTYS, TIKSLAS IR PASKIRTIS

Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė parengta siekiant detalizuoti Zarasų socialinės globos namų, adresu Aušros g.18B, Zarasai, kaip atitinkančių Kriterijus ūkio subjektams ir kitoms įstaigoms, kurių vadovai turi organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą ir tvirtinimą, atliekamų galimų pavojų nustatymo, ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimo, ekstremaliųjų situacijų rizikos lygio ir jos priimtimumo nustatymo tvarką.

Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės tikslas – nustatyti galimus pavojus, įvertinti ekstremaliųjų situacijų rizikos lygį ir numatyti rizikos valdymo priemonės: sumažinti galimų pavojų kilimo tikimybę, galimus padarinius ir parengti didelės rizikos ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo galimybes.

Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė atlikta šiais etapais:

1. Nustatyti galimi pavojai.
2. Atliktas rizikos vertinimas.
3. Nustatytas rizikos lygis ir jos priimtimumas (priimtina ar nepriimtina).

Zarasų socialinės globos namai gali taikyti praktikoje naudojamus kiekybinius ir kokybinius rizikos vertinimo metodus ir kriterijus.

Duomenys, gauti atlikus Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę, naudojami rengiant objekto:

1. Ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planą.
2. Ekstremaliųjų situacijų valdymo planą.

1.2. RIZIKOS ANALIZĖS ATLIKIMO METODAS

Rengiant galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę vadovautasi Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011-06-02 įsakymu Nr. 1-189 “Dėl galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės atlikimo rekomendacijų patvirtinimo” ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-10-14 nutarimu Nr. 1063 “Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-03-09 d. nutarimo Nr. 241 “Dėl ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo patvirtinimo” pakeitimo ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020-06-09 įsakymu Nr. D1-344 “Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo” reikalavimais.

2. GALIMŲ P-AVOJŲ NUSTATYMAS

2.1. GALIMI PAVOJAI

Galimų pavojų sąrašas nustatomas remiantis moksliniais, statistiniais, istoriniais duomenimis, specialist ir ekspertų vertinimais, Lietuvos ir kitų šalių patirtimi, analizuojamos aplinkos apžiūra, įvykių modeliavimu, taip pat Ekstremalių įvykių kriterijais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-10-14 d. nutarimu Nr. 1063 “Dėl ekstremaliųjų įvykių kriterijų sąrašo patvirtinimo” ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020-06-10 įsakymu Nr. D1-344 “Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo” reikalavimais.

Galimas pavojus suprantamas kaip galimų įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų keliama grėsmė gyventojų gyvybei ar sveikatai, turtui ir (arba) aplinkai.

Pirmiausia nustatomi visi galimi gamtiniai ir žmogaus veiklos sukelti (gamtiniai, techniniai, ekologiniai ir socialiniai) pavojai, kurie gali kilti dėl:

1. Geografinės padėties.
2. Objekte atliekamų technologinių procesų ar gedimų.
3. Darbuotojų klaidų (žmogiškasis veiksnys).
4. Pastato projektavimo, konstrukcijų ar įrenginių (fizinis veiksnys).

Toliau nustatomi pavojai, kurie gali kilti už objekto ribų, galinčių turėti padarinių (poveikį) žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai, objekto veiklos tęstinumui ir sukelti savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją.

Nustatyti galimi pavojai surašomi į *1 lentelę*, nurodoma jų padarinių (poveikio) zona, galimas išplitimas, esant galimybei, pateikiamos jų kilimo priežastys (kodėl ir kaip jie gali kilti) ir pradedamos pildyti *8 lentelės 1 ir 2 skiltys*.

2.2. GALIMŲ PAVOJŲ IR EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ RIZIKOS ANALIZĖ

1 lentelė. Nustatytų galimų pavojų apibūdinimas

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas	Galimo pavojaus kilimo priežastys
1. Galimi gamtiniai pavojai			
1.1. Stichiniai meteorologiniai reiškiniai			
	Labai smarkus vėjas	Įstaigos teritorija.	Meteorologinis reiškinys
	Smalkus lietus	Įstaigos teritorija	Meteorologinis reiškinys
1.2. Katastrofiniai meteorologiniai reiškiniai			
	Labai smarki audra	Įstaigos teritorija	Meteorologinis reiškinys
	Labai smarkus speigas	Įstaigos teritorija	Meteorologinis reiškinys
1.3.	Pavojingos užkrečiamosios ligos	Įstaigos teritorija	Dėl pavojingų ligų sukėlėjų Dėl maisto taršos

Elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Neturima duomenų, kad dėl elektros energijos, šilumos energijos ir vandens tiekimo nutrūkimo, elektroninių ryšių ir komunikacijų sistemų sutrikimų būtų tekę evakuoti gyventojus ar būtų buvęs didelis neigiamas poveikis gyventojų gyvybei ir sveikatai.	Zarasų socialinės globos namai
Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai		
Vandens tiekimo sutrikimas		Zarasų socialinės globos namai (senyvo amžiaus globotiniai).
Elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai		Nėra
Komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai		Nėra
Pavojingas radinys	Įvertinus visus turimus duomenis, nustatyta, kad paprastai pavojingi radiniai tiesioginės grėsmės gyventojų gyvybei ir sveikatai nekelia, tačiau pavojingą radinį aptikus gyvenamojoje vietovėje arti visuomeninių pastatų, gali tekti evakuoti iki 300 žmonių.	Zarasų socialinės globos namai (senyvo amžiaus globotiniai);
Miškų gaisrai	Reikšmingų neigiamų padarinių žmonių	Nėra

	sveikatai ir gyvybei nesusidarytų, žmonių evakuoti neprireiktų	
Gaisras naudojimui netinkamų padangų perdurbimo įmonėje	Degant padangoms, išsiskiria daug nuodingųjų medžiagų, todėl gali būti sutrikdyta Zarasų miesto, Zarasų seniūnijų gyventojų sveikata (iki 10 gyventojų), dar iki 500 gali būti evakuota	Zarasų socialinės globos namai (senyvo amžiaus globotiniai);
Teroristiniai išpuoliai*	Nors teroristinių išpuolių tikimybė yra maža, tačiau įvykus tokiam išpuoliui didelių renginių metu gali iškilti pavojus gyvybei	Nėra

3 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) turtui

Nustatytas galimas pavojus	Pažeidžiami ekonominės veiklos sektoriai	Galimi padariniai (poveikis) privačiam turtui ir viešajam sektoriui	Numatomi nuostoliai, tūkst. Eur
Smarkus vėjas, uraganas	Energetika, pastatai, transportas	Elektros linijų gedimai, transporto eismo sutrikimai, apgadinti pastatai, transporto priemonės	< 15
Smarkus lietus	Transportas	Vandens lygio padidėjimas, eismo sutrikimai	< 15
Snygis, pūga	Transportas	Nepravažiuojami keliai	-
Speigas*	Energetika	Apšalimas	-
Sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu			
Pavojingos užkrečiamosios ligos	Zarasų socialinės globos namų darbuotojai, gyventojai	Sergantys, izoliacijoje esantys darbuotojai, kultūrinių renginių atšaukimas, prekybos ir paslaugų, kitos veiklos, žmonių judėjimo apribojimai, karantino režimo apribojimai	< 1
Įvykiai transportuojant pavojingus krovinius	Transportas	Eismo sutrikdymas, sudėtingas įvykio likvidavimas	-
Radiacinė avarija	Visi veiklos sektoriai	Poreikis būtinausiųjų paslaugų (maistas, geriamasis vanduo) tiekimo iš saugių teritorijų užtikrinimui iki bus atlikti aplinkos tyrimai	< 3
Elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Energetika, viešasis administravimas, visi ūkio sektoriai	Visų veiklos sektorių sutrikimai, gyventojų būtinausiųjų gyvenimo sąlygų sutrikdymas	< 10

Nustatytas galimas pavojus	Pažeidžiami ekonominės veiklos sektoriai	Galimi padariniai (poveikis) privačiam turtui ir viešajam sektoriui	Numatomi nuostoliai, tūkst. Eur
Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Šilumos tiekimas	Gyventojų būtinausiųjų gyvenimo sąlygų sutrikdymas	< 50
Vandens tiekimo sutrikimas	Geriamojo vandens tiekimas	Gyventojų būtinausiųjų gyvenimo sąlygų sutrikdymas	< 15
Komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	Visuomenės informavimo veikla, komunikacija	Trumpalaikiai komunikacijos, pagalbos iškvietimo sutrikimai	–
Pavojingas radinys	Visi veiklos sektoriai	Trumpalaikis veiklos sutrikdymas pavojingo radinio radimo vietoje	–
Miškų gaisrai	Visa Zarasų SGN teritorija	Pastatų gaisrai	< 150
Gaisras naudojimui netinkamų padangų perdurbimo įmonėje	Zarasų SGN veikla	Sutrikdyta veikla teritorijoje	< 1
Dirvožemio, grunto tarša	–	Užterštas dirvožemis, gruntas	–
Teroristiniai išpuoliai	Visuomeninė veikla, viešojo administravimo sektorius	Turto suniokojimas, galimas smurto protrūkis	< 1

4 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) aplinkai

Nustatytas galimas pavojus	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Numatomi nuostoliai, Eur
Smarkus vėjas, uraganas	–	–	–	Pastatų apgadinimai	–
Smarkus lietus	–	–	–	–	–
Kruša	–	–	–	–	–
Snygis, pūga	–	–	–	Nepravažiojami kėliai	–
Speigas	Taip	–	–	Galimas trumpalaikis oro taršos padidėjimas	–
Kaitra	–	–	–	Išdžiūvusi augalija	–
Pavojingos užkrečiamosios ligos	–	–	–	–	–
Įvykiai transportuojant pavojingus krovinius	Taip	Taip	Taip	Gamtinės aplinkos tarša	-

Nustatytas galimas pavojus	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Numatomi nuostoliai, Eur
Radiacinė avarija	Taip	Taip	Taip	Galima aplinkos radioaktyvi tarša	-
Hidrotechnikos statinių (įrenginių) avarijos ir (ar) gedimai	–	Taip	–	Užteršti paviršiniai vandenys	< 50
Elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	–	–	–	–	–
Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	–	–	–	–	–
Vandens tiekimo sutrikimas	–	Taip	–	Galimas gręžinio užteršimas	–
Komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	–	–	–	–	–
Pavojingas radinys	–	–	–	–	–
Miškų gaisrai	Taip	–	–	Užteršiamas oras, fiksuojama žala miško augalijai, gyvūnijai, paukščiams	< 15
Gaisras naudojimui netinkamų padangų perdirbimo įmonėje	Taip	Taip	Taip	Pavojinga ir ilgalaikė gamtos tarša	-
Karinė ataka, maištas, sukilimas*	–	–	–	Poveikis visai gamtinei aplinkai	–
Teroristiniai išpuoliai*	Taip	Taip	Taip	Galimas poveikis gamtai	-

5 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) būtinausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui	Galimų padarinių (poveikio) trukmė (valandomis arba paromis)
Smarkus vėjas, uraganas	Ribotas poveikis	6-24 val.
Smarkus lietus	Nereikšmingas poveikis	Iki 6 val.
Kruša	Nereikšmingas poveikis	–
Snygis, pūga	Nereikšmingas poveikis	Iki 6 val.
Speigas	Nereikšmingas poveikis	–
Kaitra	Nereikšmingas poveikis	–
Pavojingos užkrečiamosios ligos	Ilgalaikis poveikis	> 30 parų
Įvykiai transportuojant pavojingus krovinius	Ribotas poveikis	6-24 val.
Radiacinė avarija	Ilgalaikis poveikis	> 30 parų
Elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Vidutinis poveikis	1-3 paros
Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Vidutinis poveikis	1-3 paros
Vandens tiekimo sutrikimas	Nereikšmingas poveikis	Iki 6 val.
Komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	Nereikšmingas poveikis	Iki 6 val.
Pavojingas radinys	Ribotas poveikis	6-24 val.
Miškų gaisrai	Vidutinis poveikis	1-3 paros
Dirvožemio, grunto tarša	Ribotas poveikis	6-24 val.
Teroristiniai išpuoliai	Ribotas poveikis	6-24 val.

Vadovaujantis Metodinių rekomendacijų 6 lentelėje pateikiamais kriterijais, įvertinti kiekvieno nustatyto galimo pavojaus galimi padariniai (P1, P2, P3). Jie įvertinti balais, o gauti duomenys įrašyti į Rizikos analizės 6 lentelės 4-6 skiltis.

4. RIZIKOS LYGIO IR JOS PRIIMTINUMO NUSTATYMAS

Vadovaujantis nustatytų galimų pavojų tikimybės ir galimų padarinių (poveikio) įvertinimais ir 2018 m. parengtoje Nacionalinėje rizikos analizėje naudojama rizikos lygio nustatymo matrica, nustatomas galimų pavojų rizikos lygis. Nustatytas galimų pavojų rizikos lygis pateikiamas 6 lentelėje.

2018 m. parengtoje Nacionalinėje rizikos analizėje naudojama rizikos lygio nustatymo matrica:

POVEIKIS	5	V	D	LD	LD	LD
	4	V	D	LD	LD	LD
	3	V	D	D	D	D
	2	P	V	V	V	V
	1	P	P	P	P	p
	1	2	3	4	5	
	TIKIMYBĖ					

6 Lentelė

Galimų pavojų rizikos įvertinimas.

Eil. Nr.	Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimas balais			Rizikos lygio (R) nustatymas			Bendras rizikos lygis (R) $R=R1+R2+R3$
			Galimi padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1)	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2)	Galimi padariniai (poveikis) būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms (P3)	Galimo pavojaus rizikos gyventojų gyvybei ir sveikatai lygis (R1) $R1=T \times P1$	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2) $R2=T \times P2$	Galimo pavojaus rizikos būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms lygis (R3) $R3=T \times P3$	
1.	Pavojingos užkrečiamosios ligos	4	3	4	5	12 <i>didelis</i>	16 <i>labai didelis</i>	20 <i>labai didelis</i>	48
2.	Gyvenamųjų patalpų gaisrai	3	3	5	5	9 <i>didelis</i>	15 <i>labai didelis</i>	15 <i>labai didelis</i>	39
3.	Elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai <i>Elektros energijos tiekimo nutraukimas ilgiau kaip 24 val</i>	4	1	3	3	4 <i>priimtinas</i>	12 <i>didelis</i>	12 <i>didelis</i>	28
4.	Gamtiniai miškų gaisrai	3	1	2	3	3 <i>priimtinas</i>	6 <i>vidutinis</i>	9 <i>didelis</i>	18
5.	Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai <i>Šilumos tiekimo nutraukimas ilgiau kaip 24 valandoms šildymo sezono metu</i>	2	1	2	3	2 <i>priimtinas</i>	4 <i>vidutinis</i>	6 <i>didelis</i>	12

Eil. Nr.	Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimas balais			Rizikos lygio (R) nustatymas			Bendras rizikos lygis (R) R=R1+R2+R3
			Galimi padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1)	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2)	Galimi padariniai (poveikis) būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms (P3)	Galimo pavojaus rizikos gyventojų gyvybei ir sveikatai lygis (R1) R1=T×P1	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2) R2=T×P2	Galimo pavojaus rizikos būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms lygis (R3) R3=T×P3	
6.	Pavojingas radinys <i>Rastas sprogmuo/ įtartinas radinys arba nustatytas paliktasis jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinis arba radionuklidais užterštas objektas (radiologinis įvykis)</i>	5	2	1	2	10 <i>vidutinis</i>	5 <i>priimtinas</i>	10 <i>vidutinis</i>	25
7.	Smarkus vėjas, uraganas <i>Vėjo greitis: ≥ 28 m/s</i>	5	1	1	2	5 <i>priimtinas</i>	5 <i>priimtinas</i>	10 <i>vidutinis</i>	20
8.	Įvykiai transportuojant pavojingus krovinius	2	2	2	2	4 <i>vidutinis</i>	4 <i>vidutinis</i>	4 <i>vidutinis</i>	12
9.	Lijundra <i>Apšalo storis: ≥ 20 mm</i>	3	1	1	2	3 <i>priimtinas</i>	3 <i>priimtas</i>	6 <i>vidutinis</i>	12
10.	Teroro aktai, pavojingi radiniai, sprogimai	1	3	3	3	3 <i>vidutinis</i>	3 <i>vidutinis</i>	3 <i>vidutinis</i>	9
11.	Smarkus lietus <i>Kritulių kiekis: ≥ 50 mm; trukmė: ≤ 12 val.</i>	5	1	1	1	5 <i>priimtinas</i>	5 <i>priimtinas</i>	5 <i>priimtinas</i>	15
12.	Kaitra <i>Maksimali oro temperatūra: ≥ 30 °C; trukmė: ≥ 3 paros</i>	5	1	1	1	5 <i>priimtinas</i>	5 <i>priimtinas</i>	5 <i>priimtinas</i>	15

Eil. Nr.	Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimas balais			Rizikos lygio (R) nustatymas			Bendras rizikos lygis (R) R=R1+R2+R3
			Galimi padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1)	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2)	Galimi padariniai (poveikis) būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms (P3)	Galimo pavojaus rizikos gyventojų gyvybei ir sveikatai lygis (R1) R1=T×P1	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2) R2=T×P2	Galimo pavojaus rizikos būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms lygis (R3) R3=T×P3	
13.	Snygis <i>Kritulių kiekis: ≥ 20 mm; sniego dangos prieaugis: ≥ 20 mm; trukmė: ≤ 12 val.</i> Pūga <i>Vidutinis vėjo greitis: ≥ 15 m/s; matomumas: ≤ 1000 m; trukmė: ≥ 12 val.</i>	4	1	1	1	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	12
14.	Kruša <i>Ledėkų skersmuo: ≥ 20 mm</i>	4	1	1	1	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	12
15.	Speigas <i>Minimali oro temperatūra: – 30 °C; trukmė: ≥ 1 para</i>	4	1	1	1	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	12
16.	Sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu <i>Vidutinė paros oro temperatūra: ≥ 10 °C; Hidroterminis koeficientas: < 0,5; trukmė: > 30 parų</i>	4	1	1	1	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	12

Eil. Nr.	Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimas balais			Rizikos lygio (R) nustatymas			Bendras rizikos lygis (R) R=R1+R2+R3
			Galimi padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1)	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2)	Galimi padariniai (poveikis) būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms (P3)	Galimo pavojaus rizikos gyventojų gyvybei ir sveikatai lygis (R1) R1=T×P1	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2) R2=T×P2	Galimo pavojaus rizikos būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms lygis (R3) R3=T×P3	
17.	Elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai <i>Internetinio ryšio nutraukimas ilgiau kaip 6 valandoms</i>	3	1	1	1	3 <i>priimtinas</i>	3 <i>priimtinas</i>	3 <i>priimtinas</i>	9
18.	Masinis užsieniečių antplūdis <i>Per parą valstybės sieną kerta daugiau kaip 30 pažeidėjų</i>	3	1	1	1	3 <i>priimtinas</i>	3 <i>priimtinas</i>	3 <i>priimtinas</i>	9
19.	Vandens tiekimo sutrikimas <i>Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas ilgiau kaip 24 valandoms</i>	2	1	1	1	2 <i>priimtinas</i>	2 <i>priimtinas</i>	2 <i>priimtinas</i>	6
20.	Visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės	1	1	1	2	1 <i>priimtinas</i>	1 <i>priimtinas</i>	3 <i>priimtinas</i>	5
21.	Incidentai VĮ „Ignalinos AE“, kitos radiacinės avarijos, oro užterštumas	2	2	2	2	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	4 <i>priimtinas</i>	12

APIBENDRINIMAS

1. Įvertinus visus gautus duomenis, sudarytas Savivaldybės galimų pavojų sąrašas prioriteto tvarka pagal jų rizikos lygį:

1.1. labai didelės rizikos galimi pavojai:

1.1.1. pavojingos užkrečiamosios ligos;

1.1.2. gaisras naudojimui netinkamų padangų perdirbimo įmonėje;

1.2. didelės rizikos galimi pavojai:

1.2.1. elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai;

1.2.2. miškų gaisrai;

1.2.3. šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai;

1.3. vidutinės rizikos galimi pavojai:

1.3.1. pavojingas radinys;

1.3.2. smarkus vėjas, uraganas;

1.3.3. įvykiai transportuojant pavojingus krovinius;

1.3.4. lijundra, smarkus sudėtinis apšalas;

1.3.5. radiacinė avarija;

1.3.6. teroristiniai išpuoliai;

1.4. priimtinos rizikos galimi pavojai:

1.4.1. smarkus lietus;

1.4.2. kaitra;

1.4.3. snygis, pūga;

1.4.4. kruša;

1.4.5. speigas;

1.4.6. komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai;

1.4.7. masinis užsieniečių antplūdis;

1.4.8. vandens tiekimo sutrikimas;

1.4.9. visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės; dirvožemio.

2. Labai didelės ir didelės rizikos galimų pavojų valdymas turi būti aprašytas Zarasų socialinės globos namų ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

3. Labai didelės, didelės ir vidutinės rizikos galimų pavojų rizikos mažinimo priemonės turi būti numatytos Zarasų socialinės globos namų galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane.

4. Priimtinos rizikos galimi pavojai bus pakartotinai įvertinami Rizikos analizės peržiūros metu.

5. Rizikos analizė peržiūrima ir prireikus atnaujinama ne rečiau kaip vieną kartą per trejus metus arba atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, pertvarkius ar modernizavus įrenginius bei įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems pavojų ar ekstremaliųjų situacijų riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą.

2 priedas

ZARASŲ SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS, ESK, ESOC, CIVILINĖS SAUGOS SISTEMOS PAJĖGŲ IR VALSTYBINĖS PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ KONTAKTAI

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Telefonai
1.	Bendrosios pagalbos tarnyba	112
2.	Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos departamentas	0 5 271 7511; +370 640 02359
3.	Panevežio priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Zarasų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba	112, +370 657 25766; 0 385 37127
4.	Zarasų policijos komisariatas	112,
5.	VšĮ Zarasų ligoninė	0 385 30588
6.	VšĮ Zarasų sveikatos priežiūros centras	+370 385 51979
7.	SAM Ekstremalių sveikatai situacijų valdymo centras	0 37282244, faksu 0 37282250, el.p. bud@essc.sam.lt
8.	UAB „ESO“	1852 (elektros tiekimo sutrikimai)
9.	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie SAM, Utenos departamento Zarasų skyrius	0 5 2649676
10.	Utenos apskrities Zarasų savivaldybės maisto ir veterinarijos tarnyba	0 385 52670
11.	Radiacinės saugos centras	0 5 236 1936 El.p. rsc@rsc.lt
12.	Zarasų savivaldybės administracijos direktorius, ESOC vadovas	0-385-37155 Mob. 0 610 98467 El.p. direktorius@zarasai.lt
13.	Zarasų savivaldybės administracijos patarėja atliekanti parengties pareiguno funkcija	0 617 34794 ausra.diliene@zarasai.lt

**ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMŲ
MATERIALINIŲ IŠTEKLIŲ ŽINYNAS 2025 M.**

Eil. Nr.	Materialiniai ištekliai	Kiekis	Techniniai duomenys	Valdytojas	Valdytojų kontaktiniai duomenys	Pavojus, į kurį atsižvelgiant numatyti materialiniai ištekliai
	TRANSPORTO PRIEMONĖS					
1.	Lengvasis automobilis VW CADDI	1	Valst. Nr. EUG; 7 vietų; kuras – dyz.kuras	Zarasų socialinės globos namai	Inžinierius Juras Juškėnas. Tel. +37064027875	Visiems pavojams, dėl kurių būtina evakuotis iš įstaigos teritorijos
2.	Lengvasis automobilis VW CRAFTER	1	Valst. Nr. 7 vietų, kuras – dyz.kuras	Zarasų socialinės globos namai	Ind. priežiūros darbuotojas Antanas Razmanavičius Tėl. +37064027892	Visiems pavojams, dėl kurių būtina evakuotis iš įstaigos teritorijos
3.	Lengvasis automobilis VW COMBI	1	Valst. Nr. 7 vietų, kuras – dyz.kuras	Zarasų socialinės globos namai	Ind. Priežiūros darbuotojas Olegas Aksiutovas. Tel. +37064027890	Visiems pavojams, dėl kurių būtina evakuotis iš įstaigos teritorijos
4.	Lengvasis automobilis VW CRAFTER (greitoji med. pagalba)	1	Valst. Nr. 7 vietų, kuras – dyz. kuras	Zarasų socialinės globos namai	Socialinis darebuotojas Andrius Juškėnas. Tėl. +37066098242	Visiems pavojams, dėl kurių būtina evakuotis iš įstaigos teritorijos
5.	Lengvasis automobilis VW	1	Valst. Nr. EUG 065, 7 vietų, kuras – dyz. kuras	Zarasų socialinės globos namai	Inžinierius Juras Juškėnas. Tel. Nr. +37064027875	Visiems pavojams, dėl kurių būtina evakuotis iš įstaigos teritorijos
	KITI MATERIALINIAI IŠTEKLIAI					
5.	Pirmosios pagalbos rinkiniai	1	Pilnos komplektacijos, saugomi procedūriniame kabinete	Zarasų socialinės globos namai	Vyr. slaugitija Nijole Šimkūnaitė. Tėl.+37064027884	Visiems pavojams, kurių metu galimos žmonių traumos, sužeidimai
6.	Medikamentų atsarga	+	Vienam mėnesiu visiems paslaugų gavėjams	Zarasų socialinės globos namai	Vyr. slaugitija Nijole Šimkūnaitė. Tėl.+37064027884	Visiems pavojams, kurių metu galimos žmonių traumos, sužeidimai
7.	Gaisriniai čiaupai	11	Pilnai sukomplektuoti. Išdėstyti pagrindiniame pastate	Zarasų socialinės globos namai	Inžinierius Juras Juškėnas. Tėl. Nr. +37064027875	Gaisras
8.	Gesintuvai MG	44	2 kg, 4 kg, 6 kg ABC užpildas	Zarasų socialinės globos namai	Vyr. slaugitija Nijole Šimkūnaitė. Tėl.+37064027884	Gaisras

9.	Elektros generatoriai	4	Trifazis, 176 kW, 600 ltr. dyz.kuro atsarga	Zarasų socialinės globos namai	Energetikas Romualdas Paradnikas. Tel. Nr. +37064027887	Elektros energijos sutrikimai
10.	Žibintuvėliai	12	Maitinami elementais. Saugomi skyriuose	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Elektros energijos sutrikimai
11.	Vienkartinės veido kaukės	11000	Vienetai	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos, radiacinis pavojus
12.	Respiratoriai FPP2/FPP3	8500	Vienetai	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos, radiacinis pavojus
13.	Apsauginiai drabužiai	18000	Chalatai, antbačiai, kepuraitės	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos, radiacinis pavojus
14.	Apsauginiai kombinezonai	2275	Vienetai	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos, radiacinis pavojus
15.	Apsauginiai akiniai	1500	Vienetai	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos, radiacinis pavojus
16.	Vienkartinės pirštinės	16000	Poros	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos, radiacinis pavojus
17.	Rankų antiseptikas	200	Litrai	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos
18.	Paviršių dezinfekantas	100	Litrai	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos
19.	Bekontakčiai	6	Vienetai	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Pavojingosios užkrečiamos ligos
20.	Vanduo buteliukais	460	Po 0,5 litrą	Zarasų socialinės globos namai	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve. Tel. Nr. +34064027877	Radiacinis pavojus
21.	Sauso maisto daaviniai (konservai)	80	Kg	Zarasų socialinės globos	Ūkio padalinio vadovė Židre Pilkaitė-Zujeve.	Radiacinis pavojus

				namai	Tel. Nr. +34064027877	
--	--	--	--	-------	--------------------------	--

ĮSTAIGOS ATSAKINGŲ DARBUOTOJŲ SĄRAŠAS IR KONTAKTAI

Eil. Nr.	Atsakomybe	Pareigos	Vardas, pavardė	Tel. Nr., el.paštas
1.	Atsakingas už pirminių gelbėjimo darbų organizavimą ekstremaliųjų įvykių atveju, už ekstremaliųjų situacijų valdymo plano aktyvinimą	Direktore	Daiva Dūdėnienė	Tel. Nr.+37038530931, Mob. +37064027881 El.p. dudeniene.daiva@gmail.com
		Įstaigos vadovei nesant, ją pavaduojantis asmuo – direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams	Valentina Ilčiukienė	Mob. Nr. +37064027891, El.p. valentina.ilciukiene@gmail.com
2.	Atsakingi už informacijos gavimą ir teikimą (savivaldybei ir civilinės saugos pajėgoms)	Direktorė	Daiva Dūdėnienė	Tel. Nr.+37038530931, Mob. +37064027881 El.p. dudeniene.daiva@gmail.com
		Direktoriaus Pavaduotoja socialiniam reikalams	Valentina Ilčiukienė	Mob. Nr. +37064027891, El.p. valentina.ilciukiene@gmail.com
3.	Atsakingas už civilinę saugą	Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Piotr Gluchov	Tel. Nr.+37027640876 El.p. pavaduotojas@zarasusgn.lt
4.	Atsakingas už gaisrinę saugą	Inžinierius	Juras Juškėnas	Tel. Nr. +37064027875 Elp. inzinierius@zarasusgn.lt
5.	Padalinių vadovai atsakingi už darbuotojų ir gyventojų perspėjimą ir informavimą, jų evakavimo organizavimą	Socialinio darbo padalinio vadovas	Siminas Mikštas	Tel. Nr. +37065654311. El.p. simonas.mikstas@gmail.com
		Sveikatos priežiūros padalinio vadovė	Nijolė Šimkūnaitė	Tel. Nr. +37064027884 El.p. medicina@zarasusgn.lt
		Planavimo ir finansų valdymo padalinio vadovė	Danutė Vaitkevičienė	Tel. Nr. +37038546626 El.p. zarasai@zarasusgn.lt
		Ūkio padalinio vadovė	Židrr Pilkaitė-Zujevė	Tel.Nr +37064027877 El.p. zydre.zujeve@zarasusgn.lt
		Budintys individualaus	-	Tel. Nr.+37064027885

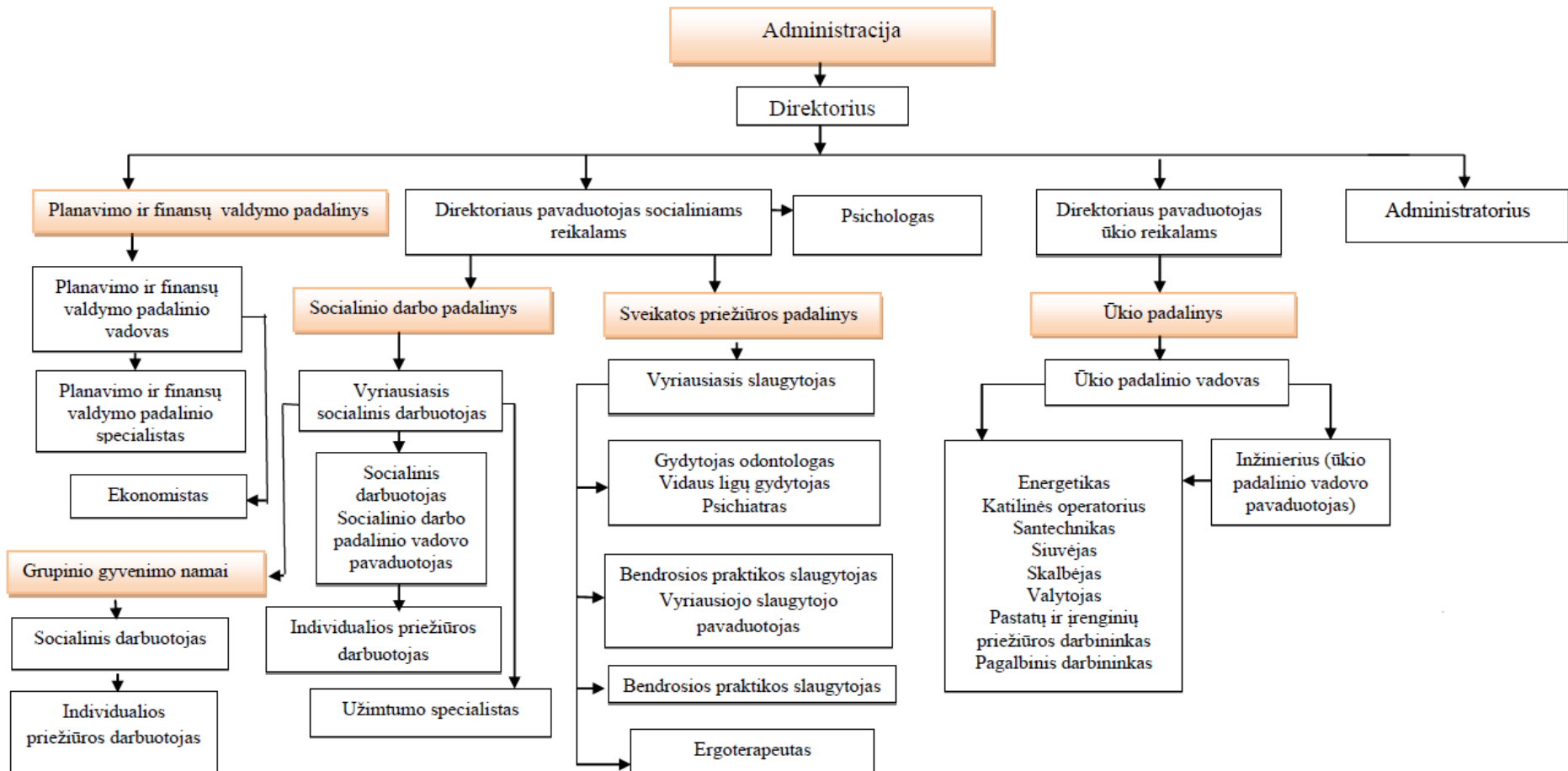
		priežiūros darbuotojai		
6.	Grupinio gyvenimo namų S.Neries g. 34, Zarasai	Socialinis darbuotojas	Andrius Juškėnas	Tel. Nr. +370660982422
7.	Atsakingi už pirmosios med. pagalbos suteikimą	Budintys slaugytojai	-	Tel. Nr. +37064027884
8.	Atsakingas už elektros tiekimo ir kitų sistemų atjungimą ekstremalaus įvykio metu	Energetikas	Raimondas Paradnikas	Tel. Nr. +37064027887
9.	Atsakingi už vadovaujančių asmenų informavimą apie įvykį administracijos nedarbo, švenčių metu	Budyntis individualaus priežiūros darbuotojai	-	Tel. Nr.+37064027883

ŽMONIŲ EVAKUACIJOS SCHEMA IŠ PASTATŲ

Sutartiniai atžymėjimai plane:

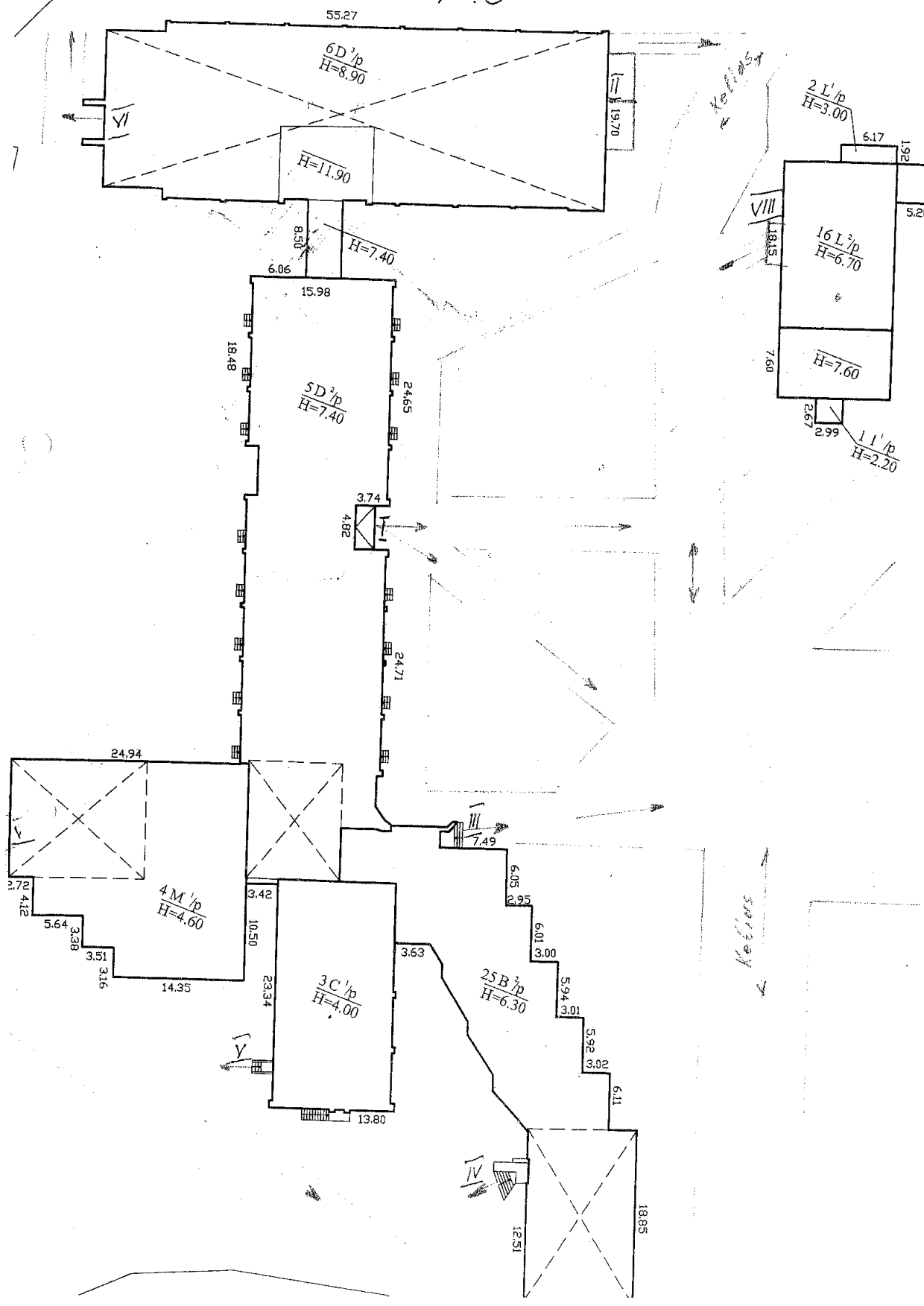
1. Gyvenamasis pastatas 3-jų aukštų – **6D3/p**;
Evakuaciniai išėjimai – **II; I**;
2. Gyvenamasis pastatas 2-jų aukštų – **5D2/p**
Evakuaciniai išėjimai – **I; III**;
3. Administracinis pastatas 2-jų aukštų – **25B2/p**
Evakuaciniai išėjimai – **III; IV**;
4. Aktų salė – **3C1/p**
Evakuacinis išėjimas – **V**;
4. Valgykla – **4M1/p**;
Evakuaciniai išėjimai – **VII; III**;
6. Skalbykla, laisvalaikio patalpos, sandėliai, pastatas – **16L2/p**;
Evakuacinis išėjimas – **VIII**;

ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMŲ PERSONALO PADALINIŲ ORGANIZACINĖ STRUKTŪROS SCHEMA

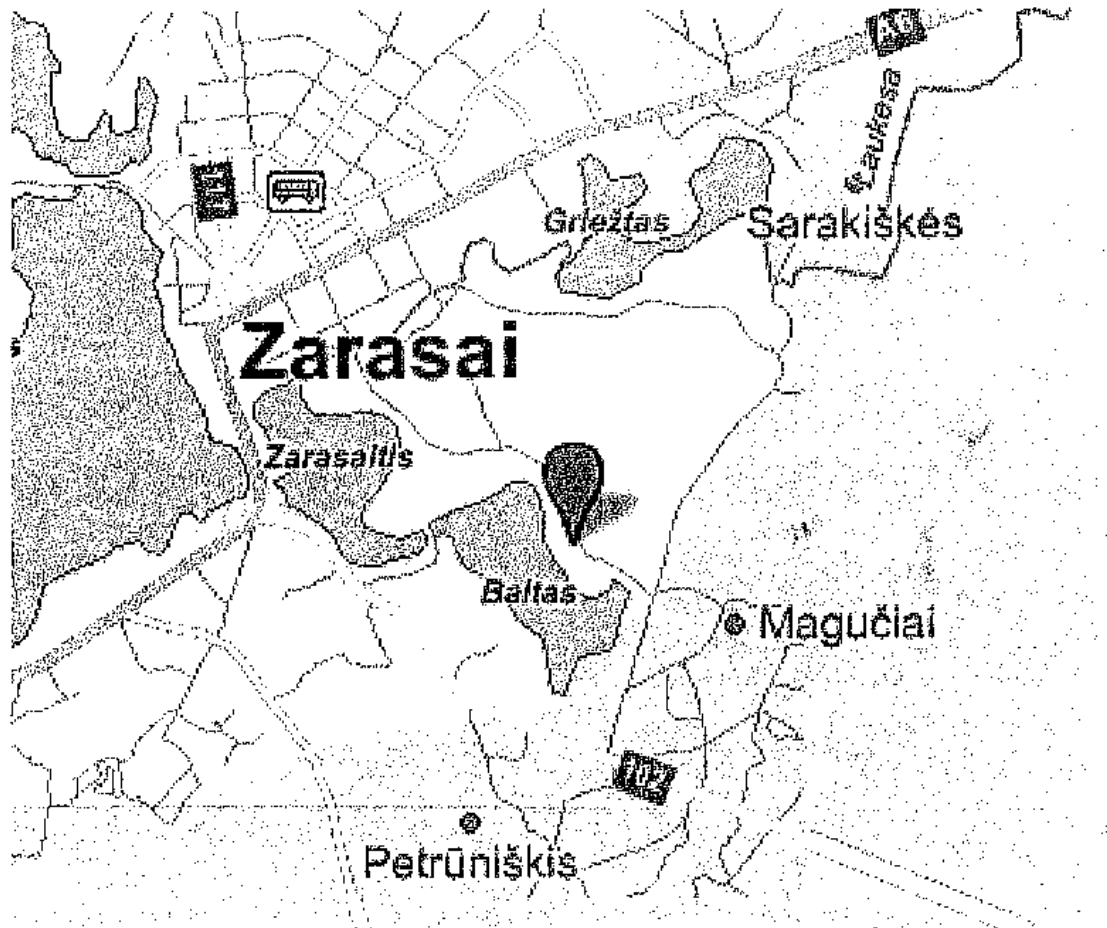

Prilelas Nr.3

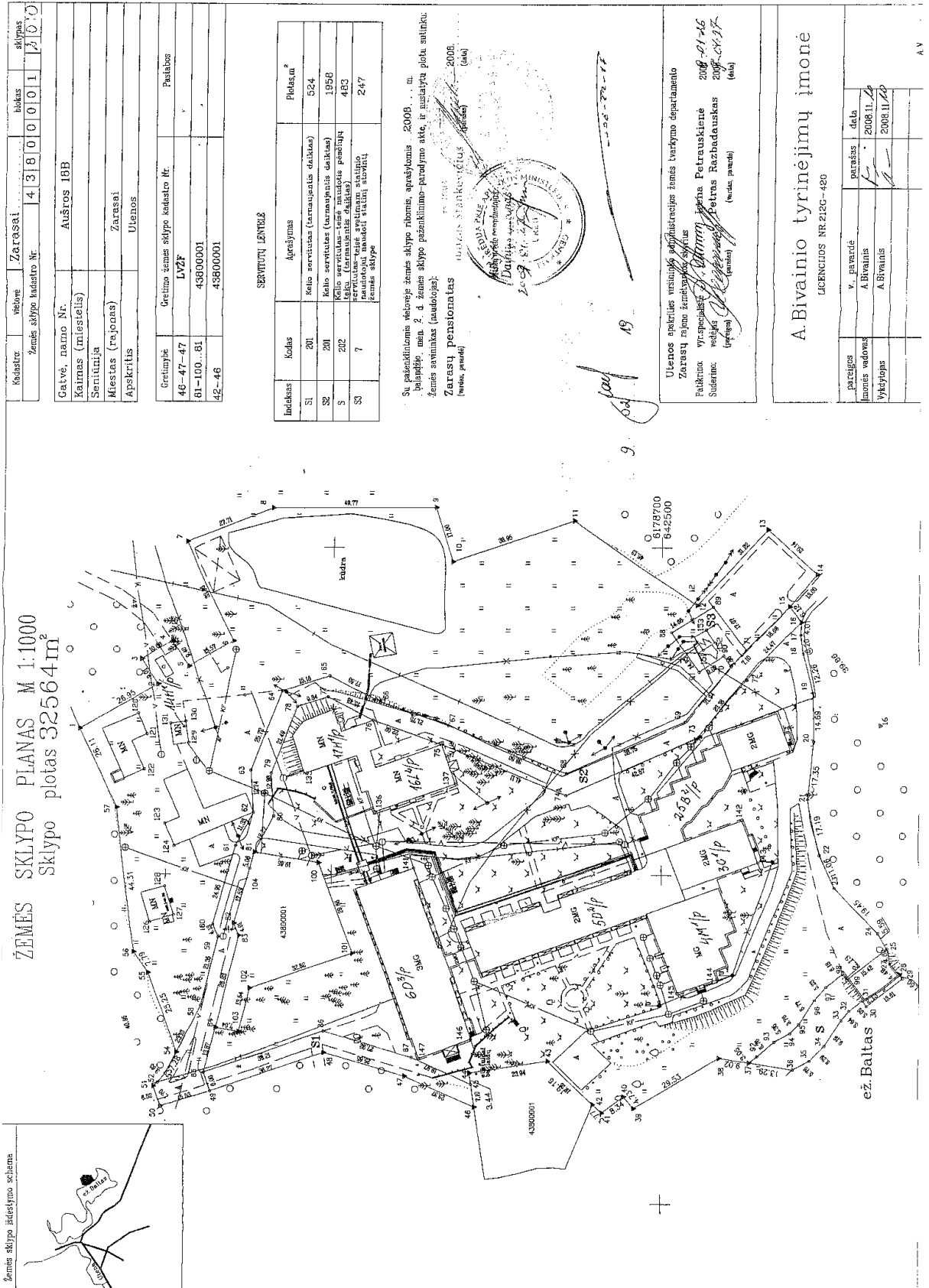
37

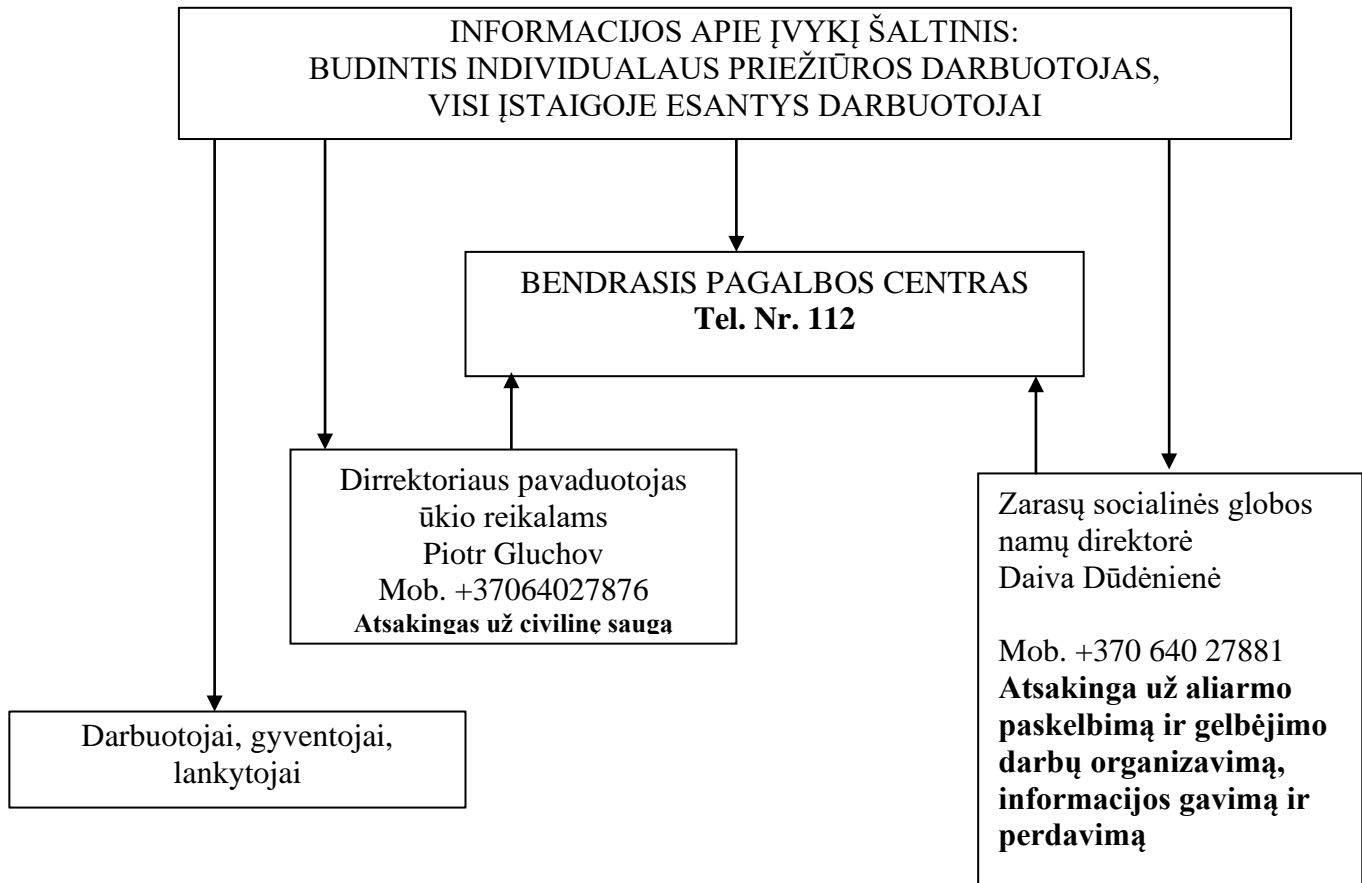
Zarasų socialinės globos namų geografinė padėtis

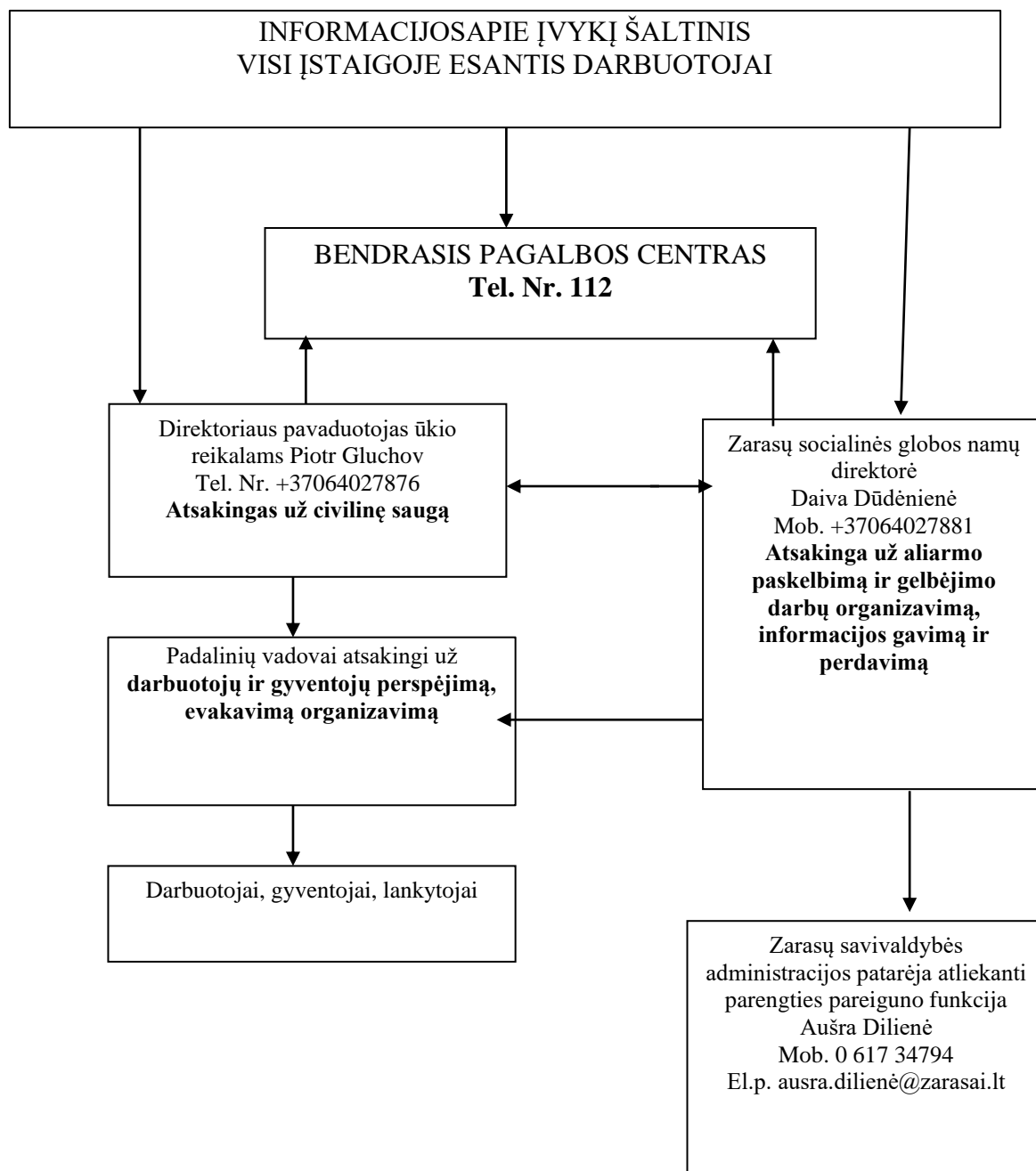

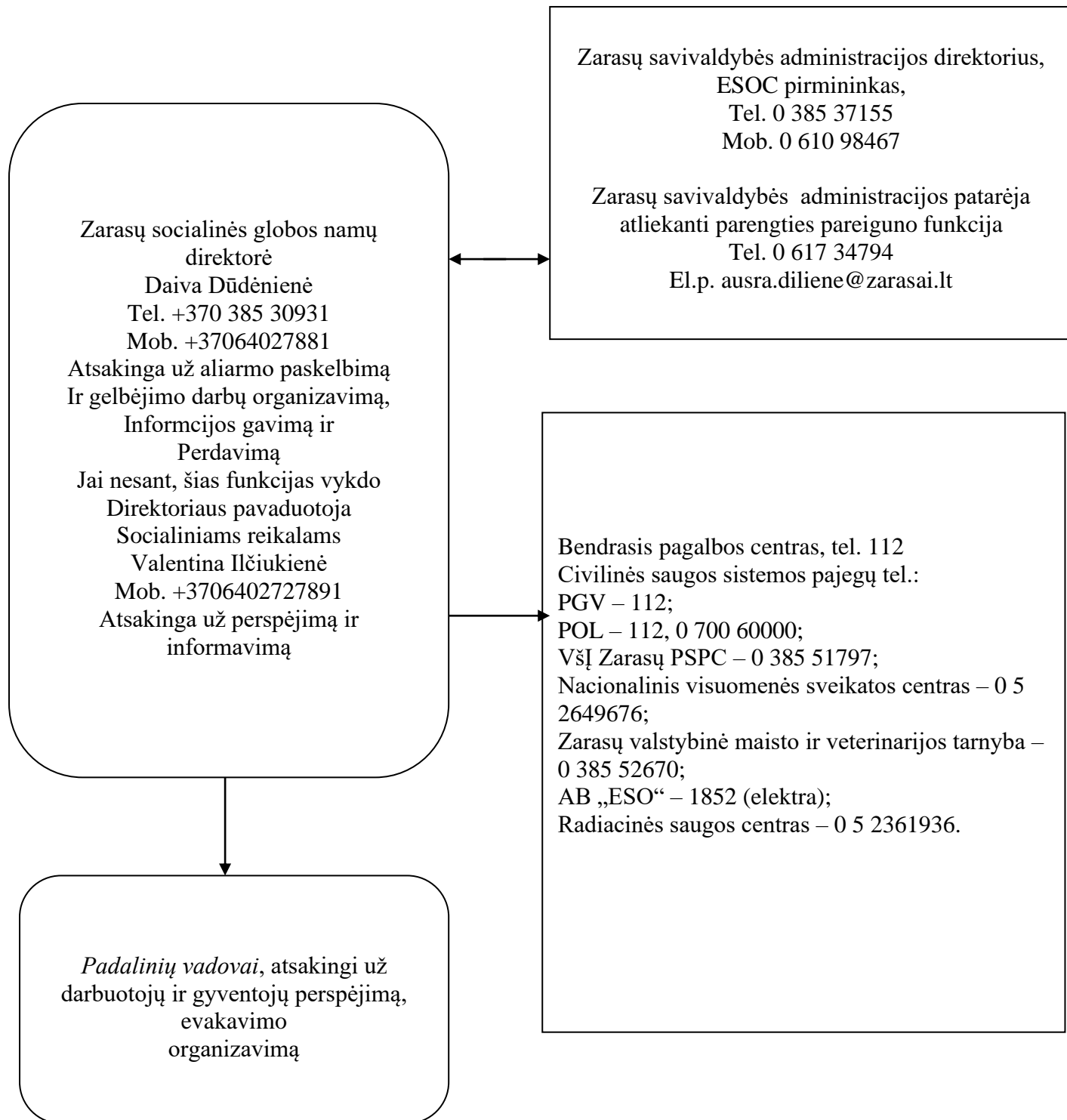
**PERSPĖJIMO APIE ĮVYKĮ ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMUOSE ,
PO DARBO, POILSIO IR ŠVENČIŲ DIENOMIS, SCHEMA**

**PERSPĖJIO APIE ĮVYKĮ ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMUOSE
(ADMINISTRACIJOS DARBO METU) SCHEMA**

**KEITIMOSI INFORMACIJA APIE ĮVYKĮ
ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMUOSE SCHEMA**

**ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMŲ DARBUOTOJŲ
VEIKSMŲ KILUS GAISRUI PLANAS**

Eil. Nr.	Veiksmų seka	Atsakingi asmenys
1.	Pranešti ugniagesiams: skubiosios pagalbos tarnybų telefonu – 112 ir nurodyti tikslų objekto, kuriame kilo gaisras, adresą. Apibūdinti gaisro židinį.	Pirmas pastebėjęs gaisrą, Zarasų socialinės globos namų (toliau – Įstaiga) darbuotojai.
2.	Pastebėjus kilusį gaisrą anksčiau nei suveikė gaisro aptikimo sistema nedelsiant paspausti artimiausią rankinį pranešimo apie gaisrą sistemos paleidimo mygtuką, paženklintą specialiu ženklu 	Įstaigos darbuotojai.
3.	Jei šalia nėra pranešimo apie gaisrą sistemos paleidimo mygtuko, visais galimais būdais, nekeliant panikos, atkreipiant visų dėmesį į save informuoti aplinkinius žmones apie kilusį gaisrą.	Įstaigos darbuotojai.
4.	Informuoti Įstaigos vadovą, jam nesant kitą administracijos darbuotoją.	Paskirtas atsakingas asmuo.
5.	Esant reikalui išjungti elektros energijos tiekimą į degančias patalpas. 	Atsakingas asmuo už Įstaigos elektros ūkį.
Žmonių evakavimas iš gaisro zonos		
	6.1. Organizuoti žmonių (gyventojų, svečių ir kt.) evakuaciją ir esant galimybei materialinių vertybių gelbėjimą.	Įstaigos vadovas, paskirtas atsakingas asmuo. Budintys individualios priežiūros darbuotojai.
6.	6.2. Kai tik pasigirsta garsinis pranešimo apie kilusį gaisrą signalas ir/ar žodinis pranešimas, evakuoti žmones (gyventojus, svečius ir kt.) iš patalpų, pagal evakavimo planus, įvertinus kelio saugumą, vadovaujantis evakuacijos kryptį nurodančiais ženklais išvesti į teritoriją atokiau nuo gaisro židinio. 6.3. Pasirūpinti, kad žmonės su judėjimo negalia būtų nešami arba vežami į saugią vietą (naudoti neįgaliųjų vežimėlius, čiužinius, neštuvus ir t.t.).	Įstaigos darbuotojai.

Eil. Nr.	Veiksmų seka	Atsakingi asmenys
	 <p>Apie tai pranešti Įstaigos vadovui.</p>	
	<p>6.4. Darbuotojai, išgirdę garsinį signalą, informuojantį apie kilusį gaisrą, tvarkingai, bet nedelsdami įvertina situaciją, ir išveda gyventojus iš patalpų per artimiausią saugų evakuacinį išėjimą, vadovaujantis evakuacijos kryptį nurodančiais ženklais.</p> <p>Bet kuris paskutinis darbuotojas išeinant patalpose uždaro duris ir langus.</p> 	Įstaigos darbuotojai.
	<p>Neiti per dūmus. Jeigu patalpoje prasidėjo gaisras ir sparčiai pradėjo kauptis dūmai, gultis ant grindų ir labai greitai šliaužti išėjimo link. Apačioje, po dūmais lengviau kvėpuoti ir geriau matyti.</p> 	Įstaigos darbuotojai.
	<p>6.5. Sėkmingai išėjus iš pastato, rinktis numatytoje susirinkimo vietoje, kuri pažymėta ženklu.</p> <p>6.6. Žmonės su judėjimo negalia evakuojami į aktų salę. Negrįžti į degantį pastatą. Draudžiama palikti nurodytą susirinkimo vietą be atsakingo asmens leidimo.</p>	Įstaigos darbuotojai.
	<p>6.7. Susirinkimo vietoje registruoti, suskaičiuoti evakuotus žmones (gyventojus, svečius, darbuotojus ir kt.) ir apibendrintą informaciją pateikti Įstaigos vadovui ar kitam, atsakingam už Įstaigos darbą, vadovui.</p>	Socialinis darbuotojas.

Eil. Nr.	Veiksmų seka	Atsakingi asmenys
	6.8. Informuoti atvykusius ugniagesius apie neevakuotų žmonių (gyventojus, svečius, darbuotojus ir kt.) skaičių. Pasirūpinti evakuotais žmonėmis.	Įstaigos vadovas, Įstaigos darbuotojai.
	6.9. Esant šaltajam metų sezonui ar nepalankioms gamtinėms sąlygoms, suregistruotus išėjusius žmones (gyventojus, svečius, darbuotojus), suderinęs šiuos veiksmus su gaisro gesinimo vadovu , paskirtas atsakingas asmuo gali nukreipti į gaisro ar kitos nelaimės atžvilgiu saugias patalpas. Atgal į patalpas grįžti tik gavus gaisro gesinimo vadovo leidimą.	Įstaigos vadovas, paskirtas atsakingas asmuo.
	<p>Gesinti kilusį gaisrą, jei nėra pavojaus sveikatai ar gyvybei, kol atvyks ugniagesiai.</p> <p>GAISRAS GESINAMAS TIK TUO ATVEJU, JEIGU NEKYLA PAVOJUS DARBUOTOJŲ GYVYBEI IR SVEIKATAI!</p> <p>Gesinti pradėdama nedelsiant, tik pastebėjus gaisrą. Naudojamos visos gaisro pirminės gesinimo priemonės, esančios Įstaigoje.</p> 	Įstaigos darbuotojai
7.	Atvykus ugniagesiams juos pasitikti, nurodyti artimiausią kelią iki gaisro židinio vietos. Vykdyti gaisro gesinimo vadovo nurodymus.	Įstaigos darbuotojai.
8.	Leisti naudotis gaisrui gesinti įmonei priklausančiomis gaisro gesinimo, ryšio priemonėmis bei kitais gaisro gesinimui ar jo organizavimui būtiniais resursais, neatsižvelgiant į gaisro kilimo vietą.	Įstaigos vadovas
9.	<p>Nedarbo metu kilus gaisrui, įsijungus gaisrinei - apsauginei signalizacijai, informuoti aplinkinius žmones apie kilusį gaisrą, informuoti Įstaigos vadovą, jam nesant – kitą administracijos darbuotoją. Evakuoti žmones (gyventojus, svečius ir kt.) iš patalpų. Nustatyti gaisro židinį ir įvertinti susidariusią situaciją.</p> <p>Iškviesti priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą skubiosios pagalbos tarnybų telefonu – 112 nurodyti tikslų objekto, kuriame kilo gaisras, adresą bei vietą. Gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.</p>	Budintys individualios priežiūros darbuotojai.

**ZARASŲ SDOICIALINĖS GLOBOS NAMŲ
KALENDARINIS VEIKSMŲ PLANAS**

Eil. Nr.	Veiksmų pavadinimas	Vykdymo laikas	Atsakingas vykdytojas	Vykdymo trukmė																				
				valandos												paros				mėnesiai				
				1	2	4	6	8	10	12	14	16	24	1	2	3	...	1	2	3	...			
1.	Perspėjimo apie gresiantį ar susidariusį įvykį organizavimas ir veiksmų koordinavimo priemonės			X																				
1.1.	Direktoriaus arba direktoriaus pavaduotojo perspėjimas	Nedelsiant	Pirmasis įvykį pastebėjęs darbuotojas, Direktorius pabvaduotojas socialiniams reikalams, po įstaigos administracijos darbo valandų – budintis individualaus priežiūros darbininkas	X																				
1.2.	Darbuotojų, gyventojų ir Lankytojų perspėjimas	Nedelsant	Padalinių vadovai	X																				
2.	Informacijos apie įvykį gavimo ir perdavimo priemonės																							
2.1.	BPC informavimas	Nedelsiant	Pirmas įvykį pastebėjęs Darbuotojas, Direktorius, Direktorius pavaduotojas Socialiniams reikalams, po įstaigos administracijos darbo valandų – budintis Individualaus priežiūros darbuotojas	X																				
2.2.	Informacijos gavimas per visuomeninius	Nedelsiant	Direktorius, direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams	X																				

	transliuotojus, per trumpuosius perspėjimo pranešimus, iš savivaldybės administracijos																			
2.3.	Informacijos perdavimas Zarasų savivaldybės administracijos mobilizacijos viriausiam specialistui	Nedelsiant	Direktorius, Direktorius pavaduotojas socialiniams reikalams	X																
2.4.	Kreiptis pagalbos į Zarasų savivaldybės administracijos direktorių jeigu nepakanka savų resursų atlikti gelbėjimo darbus, likviduoti įvykius, šalinti jų padarinius	Per 24 val.	Direktorius, Direktorius pavaduotojas socialiniams reikalams										X							
3.	Ūkio subjekto, kitos įstaigos darbuotojų ir lankytojų apsaugos organizavimo priemonės gresiant įvykiui ar jam įvykus																			
3.1.	Dėl užkrečiamų ligų pavojaus perspėti darbuotojus naudoti asmenines apsaugos priemones	Nedeisiant	Direktorius pavaduotojas socialiniams reikalams, padalinių vadovai	x																
3.2.	Išduoti asmenines apsaugos priemones	2 val.	Ūkio padalinio vadovė, Budintis bendrosios praktikos slaugytoja	X	X															
3.3.	Pasirūpinti žmonėmis Evakavimo iš pavojingos zonos, nukentėjusiems iškvesti	Nedelsiant	Padalinių vadovai, Budintis bendrosios praktikos slaugytoja	X																

	greitąją medicinos pagalbą																		
3.4.	Gaisro, pastato griūties, pavojingo radinio atvejais evakuoti darbuotojus ir gyventojus	Nedelsiant	Padalinių vadovai	X															
3.5.	Gaisro atveju pradėti pirminius gaisro gesinimo darbus	Nedelsiant	Inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas), budintis individualaus priežiūros darbuotojas	X															
3.6.	Dėl galimos radiacinės taršos brandolinės avarijos atveju paruošti kolektyvinės apsaugos patalpas	Per 4 val.	Ūkio padalinio darbuotojai, Padalinių vadovai				X												
4.	Veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės																		
4.1.	Organizuoti pažeistų, įrengimų, armatūros, pastatų ir statinių konstrukcijų pateitimą ir atstatymą.	Baigus avarijos likvidavimo darbus	Direktorius, direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams, inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas), ūkio padalinio darbuotojai															X	
4.2.	Atlikti neeilinę apžiūrą pagal STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastroobjektų formavimo tvarka“	Baigus avarijos likvidavimo darbus	Direktorius pavaduotojas ūkio reikalams, Pastatų techninis prižiūrėtojas															X	
4.3.	Organizuoti pažeistų	4 val.	Inžinierius (ūkio				X												

	elektros, ryšių ir kt. komunalinių tinklų atsaymą		padalinio vadovo pavaduotojas); Energetikas																	
--	---	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

ZARASŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMAI
ATSAKOMIBIŲ TARP INSTITUCIJŲ PASKIRSTYNO SUVESTINĖ

Eil. Nr.	Valdymo ir koordinavimo vaiksmai (kalendoriniame veiksmų plane numatyti vaiksmai)	Atsakingas vykdytojas		Vykdytojai				Remiančios institucijos (materialiniais, žmogiškaisiais ištekliais)	
		vadovas	Vadovo įgaliojimas asmuo	ŪS Struktūriniai padaliniai	Savivaldybės Įmonės	Valstybės Institucijos	Kiti	Savivaldybė	Kiti
1.	Informacijos apie įvykį gavimas ir perdavimas	Direktorius	Direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams, Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Padalinių vadovai					
2.	Darbuotojų ir lankytojų apsaugos organizavimo Gresiant ar įvykus įvykiui, vykdant evakavimą	Direktorius	Direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams, Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Padalinių vadovai			Inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas)		

3.	Darbuotojų ir gyventojų apsaugos organizavimas kolektyvinės apsaugos patalpose	Direktorius	Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Padalinių vadovai			Inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas)		
4.	Gresiančių ar įvykusių įvykių likvidavimo ir jų padarinių šalinimo organizavimas	Direktorius	Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Padalinių vadovai			Inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas)	Zarasų savivaldybės administracija	
5.	Gaisro gesinimas	Inžinierius (ūkio padalinio vadovo pavaduotojas)		Apmokiti darbuotojai		Zarasų PRT Gaisro gesinimo vadovas			

Prognozė ir veiksmai pavojingų hidrometeorologinių reiškinių atvej atmintinė

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1701 (Žin., 2009, Nr. 153-6928), nustatyti meteorologinių ir hidrologinių reiškinių kriterijai. Objekto veiklai įtakos gali turėti žemiau išvardinti stichiniai hidrometeorologiniai reiškiniai.

Stichiniams meteorologiniams reiškiniams priskiriami:

- Labai smarki audra, škvalas, viesulas, kur maksimalus vėjo greitis – 28÷32 m/s;
- smarkus lietus, kai per 12 val. ir trumpesnę laiką iškrinta 50÷80 mm kritulių;
- ilgai trunkantis smarkus lietus, kai kritulių, iškritusių per 5 paras ir trumpiau, kiekis 2-3 kartus viršija vidutinį daugiamečių mėnesio kritulių kiekį;
- smarkus snygis, kai per 12 val. ir trumpesnę laiką iškrenta 20÷30 mm ir daugiau kritulių ir sniego dangos storis padidėja 20÷30 cm;
- stambi kruša, kai ledėkų skersmuo 20 mm ir didesnis;
- smarki pūga, trunkanti 12 val. ir daugiau, kai vidutinis vėjo greitis 15÷20 m/s ir didesnis;
- smarki lijundra, kai apšalo storis ant standartinio lijundros stovo laidų susidaro 20 mm skersmens ir storesnis apšalas;
- smarkus sudėtinis apšalas, kai apšalo storis ant standartinio lijundros stovo laidų susidaro 35 mm skersmens;
- šlapio sniego apdraba, kai apšalo storis ant standartinio lijundros stovo laidų susidaro 35 mm skersmens;
- speigas, kai nakties temperatūra minus 30°C ir žemesnė;
- tirštas rūkas, kai 12 val. ir ilgiau matomumas yra 100 m ir mažesnis;
- šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu, kai paros vidutinė oro temperatūra 10°C ir didesnė, o dirvos paviršiaus temperatūra 0°C ir mažiau;
- kaitra, kai dienos maksimali oro temperatūra 30°C ir daugiau ir trunka 10 dienų ir daugiau;
- sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu, kai hidroterminis koeficientas 0,5 ir mažiau ir trunka 30 dienų ir daugiau.

Katastrofiniams meteorologiniams reiškiniams priskiriami:

- uraganas, kai maksimalus vėjo greitis 33 m/s ir didesnis;
- labai smarkus lietus, kai per 12 val. ir trumpesnę laiką iškrenta 80 mm ir daugiau kritulių;
- ilgai trunkantis labai smarkus lietus, kai kritulių, iškritusių per 5 paras ir trumpiau, kiekis 3 kartus viršija vidutinį daugiamečių mėnesio kritulių kiekį;
- labai smarkus snygis, kai per 12 val. ir trumpesnę laiką iškrenta 30 mm ir daugiau kritulių ir sniego dangos storis padidėja 30 ir daugiau cm;
- labai smarki pūga, trunkanti 24 val. ir daugiau, kai vidutinis vėjo greitis 20 m/s ir didesnis;
- smarkus speigas, kai temperatūra 3 naktis ir ilgiau yra minus 30°C ir žemesnė.

Šių reiškinių atvejais galimi šie padariniai:

80 procentų visų gamtinės kilmės ekstremalių situacijų Lietuvoje sukelia hidrometeorologiniai reiškiniai.

Dažniausias meteorologinis reiškinys, taip pat sukeliantis ir ekstremalias situacijas, yra lietus. Lietuvoje smarkus lietus iškrenta vidutiniškai 3-4 kartus per metus. Smarkiausias lietus iškrito 1980 m. liepos 1-2 d. Sartų ežero apylinkėse - per 8 valandas iškrito net 250 mm kritulių. Vanduo apšėmė laukus ir daržus, buvo išguldyta apie 40 procentų javų, sunaikinta 20 ha bulvių, 5 ha kukurūzų. Sartų ežero lygis pakilo 30 cm.

2005 m. rugpjūčio 8-11 d. liūtis, viršijusi stichinio meteorologinio reiškinio kriterijus, sukėlė staigius potvynius ir padarė daug nuostolių Pietų ir Vakarų Lietuvos gyventojams. Per šias keturias lietingas rugpjūčio dienas kai kuriuose Lietuvos rajonuose prilijo 200-230 mm. Nidoje rugpjūčio 9 d. lietus prilygo katastrofiniam reiškiniui - per 12 valandų iškrito 82 mm kritulių.

Stambi kruša - trumpalaikis reiškinys, sukeliantis ilgalaikius padarinius. Dažniausiai kruša iškrinta perkūnijos metu, kartais pučiant škvaliniam vėjui ir apima vos kelių ar keliolikos hektarų plotą. Stambiausia kruša (ledėkų skersmuo iki 120 mm) buvo užregistruota 1995 m. liepos 10 d. Kybartuose. Šiek tiek mažesni ledukai (70-100 mm skersmens) tą dieną iškrito Kazlų Rūdoje. Kruša prakirto šiferio stogus, išdaužė langus, buvo sugadinti lengvieji automobiliai, nuniokoti vaismedžiai, daržovės.

Stiprūs vėjai, kurių greitis viršija 28 m/sek. Lietuvoje praūžia kartą per 4-6 metus. Daugiausia nuostolių padarė 1967 m. spalio 18 d. pajūryje siautėjęs uraganinis, 40 m/sek. stiprumo vėjas, gūsiuose siekęs iki 48 m/sek. greitį.

Labai smarkus vėjas, patekęs į uraganų kategoriją ir gavęs vardą "Anatolij", pūtė Lietuvoje 1999 m. gruodžio 4 d. Uraganas judėjo 160-180 km/val. greičiu ir vėjas, išibėgėjęs virš jūros, labai didelė jėga užgriuvo pajūrį. Nidoje vėjas buvo sustiprėjęs iki 40 m/sek., Klaipėdoje - 38 m/sek., kituose rajonuose - 28-32 m/sek. Žuvo 2 žmonės, keletas buvo sužeista. Lietuvos pajūriui buvo padaryta milžiniška žala - bendri nuostoliai buvo įvertinti 36,6 mln. litų. 2005 m. sausio 9 d. Lietuvos vakarinę ir šiaurinę dalį niokojo uraganas "Ervinas". Jo metu didžiausias vėjo greitis buvo užfiksuotas Palangoje (32 m/sek.). Lietuvoje "Ervinas" padarė nuostolių už 22.3 mln. litų. Stipriausia sausra alino Lietuvą 1992 metų birželio-rugpjūčio mėnesiais. Jos metu kritulių iškrito vos 31 proc. vidutinio daugiamečio kiekio. Ši sausra padarė didžiulius nuostolius ūkiui ir gamtai. Kultūrinių augalų derlingumas sumažėjo 40-50 proc., nuseko upės ir ežerai, žuvo daug paukščių ir gyvūnų. Per vasarą miškuose kilo 1143 gaisrai, sudegė 300 ha miškų.

Pagal intensyvumą ir apimtą plotą panaši buvo ir 1994 metų sausra, kurią galima apibūdinti kaip ilgiausią varginančią karštą laikotarpį Lietuvoje. Liepos 10-16 d. Zarasuose buvo užfiksuotas Lietuvos temperatūros absoliutaus maksimumo rekordas +37.5C, po to karštis kiek atlėjo, bet liepos 23 dieną vėl prasidėjo ir truko iki rugpjūčio 6 dienos. 2006 metų vasara Lietuvoje taip pat buvo ekstremaliai sausa. Birželio 25 dieną sausra prasidėjo Biržų rajone, o liepos mėnesį sausra jau buvo apėmusi didesnę šalies dalį. Ilgiausiai ji tęsėsi šiauriniuose ir vakariniuose rajonuose. Liepos pabaigoje trečdalyje šalies teritorijos buvo įsivyravusi stichinė sausra. Biržuose sausra truko net 52 dienas, iš kurių 22 dienas sausra buvo stichinė.

Šalnos šiltuoju metų laikotarpiu Lietuvoje pasitaiko kasmet, tačiau stichinių šalies masto šalnų vidutinė pasikartojimo tikimybė - kartą per dvejus metus. Stipriausia vasaros šalna buvo 1982 m. birželio 10-11 dienomis. Daugiausiai naktų su šalnomis (net 20) buvo 1999 m. gegužės mėnesį.

Stichinės pūgos Lietuvoje pasitaiko kartą per 3-4 metus. 1969 m. vasario 8-11 d. Panevėžyje siautė ilgiausiai - daugiau kaip tris paras (78 valandas 25 minutes) trukusi pūga. Pati žiauriausia pūga siautė 1982 m. sausio 6-7 d. daugiau kaip trečdalyje Lietuvos teritorijos. Spaudė didžiulis šaltis (-15-18 C), vėjo greitis buvo 15-22 m/sek., gūsiuose iki 26 m/sek. Nukentėjo daug

žmonių: 440 žmonių dėl patirtų nušalimų suteikta medicinos pagalba, net 90 buvo paguldyti į ligonines, 22 nustatytas sunkus nušalimas, vienas žmogus žuvo.

Smarki lijundra Lietuvoje yra retas reiškinys. Smarkiausia ir vienintelė, apėmusi daugiau nei 1/3 šalies teritorijos, lijundra buvo 1977 m. balandžio 12-14 dienomis. Lijundros apšalo skersmuo 2 metrų aukštyje siekė 89 mm, 10 metrų aukštyje - 123 mm. Didžiausias apšalo skersmens dydis užregistruotas ant elektros perdavimo linijų laidų Vilniuje, Viršuliškėse - 175 mm.

Šlapio sniego apdraba, sudėtinis apšalas. Šis reiškinys dažniausiai pasitaiko Žemaičių aukštumos pietvakariniuose šlaituose, šiaurės rytinėje Lietuvos dalyje ir Sūduvos aukštumos priekalvėse. 1985 m. lapkričio 12-13 d. Šiaulių, Kelmės, Radviliškio, Raseinių rajonuose stebėta didžiausią plotą apėmusi šlapio sniego apdraba. Šlapias sniegas lipo prie laidų, medžių šakų. Šlapio sniego apdraba siekė 40-80 mm. Neišlaikę tokio storo ir sunkaus apšalo trūkinėjo elektros ir ryšių linijų laidai, virto stulpai, lūžo medžių šakos, o kai kur ir medžiai. 1992 m. spalio 22-23 d. Rytų Lietuvoje buvo smarki šlapio sniego apdraba, kurios skersmuo siekė 35 mm.

Smarkus speigas. Vietinės reikšmės speigai pasitaiko kartą per dvejus metus, o sukeliantys šalies masto nelaimės - kartą per penkerius metus. 1978 m. gruodžio 30-31 d. šiaurės rytinę Lietuvos dalį kaustė 30-34 laipsnių speigas, 2006 m. sausio 19-23 d. oro temperatūra nukrito iki -26-28°C, rytiniuose šalies rajonuose iki -30-31°C. Absoliutus oro temperatūros minimumas - 42,9 C buvo išmatuotas 1956 vasario 1 d. Utenoje.

Apie artėjančią stichinę ar katastrofinę meteorologinę reiškinį iš anksto įspėja Lietuvos Hidrometeorologijos Tarnyba per šalies civilinės saugos institucijas. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos pranešimus apie hidrometeorologinį pavojų transliuoja visai šaliai per Lietuvos radijo I programą ir per Lietuvos televizijos LRT programą, prieš tai įjungus sirenas bei taip perdavus civilinės saugos signalą „Dėmesio visiems“. Informacija taip pat gali būti gauta tiesiogiai iš savivaldybės administracijos. Paprastai tokie meteorologiniai reiškiniai būna pakankamai gerai prognozuojami, todėl dar būna pakankamai laiko jiems pasirengti.

KAIP ELGTIS METEOROLOGINIŲ REIŠKINIŲ METU:

KAITROS METU:

1. Artėjant kaitrai:
  - 1.1. apsirūpinkite šviesiais, natūralios medžiagos, laisvais, prakaitą sugeriančiais drabužiais;
  - 1.2. jei turite galimybę, įsirenkite namuose kondicionierių arba įsigykite ventiliatorių;
  - 1.3. pasirūpinkite geriamojo vandens atsargomis;
  - 1.4. jei gyvenate nuosavame name ir dažnai tenka būti lauke, pasirūpinkite pavėsiene;
  - 1.5. pratinkite organizmą prie karščio palaiptui, tai labai svarbu kūdikiams ir vaikams (iki 4 metų), vyresnio amžiaus, turintiems antsvorio, sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis žmonėms;
  - 1.6. jei turite galimybę, išvažiuokite iš didmiesčio, ypač tai patartina mamoms su kūdikiais ir vaikais (iki 4 metų), vyresnio amžiaus, turintiems antsvorio, sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis žmonėms;
  - 1.7. pratinkite odą prie tiesioginių saulės spindulių palaiptui ilgindami buvimo atokaitoje trukmę.
2. Kaitros metu laikykitės bendrų rekomendacijų:
  - 2.1. dienos metu namuose langus uždenkite tamsiomis užuolaidomis, žaliuzėmis ar ritininėmis užuolaidomis. Vėdinti patalpas rekomenduojama nakties metu;
  - 2.2. daugiau laiko praleiskite vėsiose patalpose, be reikalo neikite į lauką, prirėkus išėiti, stenkitės būti šešėlyje;

2.3. ribokite buvimo karštyje trukmę, venkite saulėkaitos, tiesioginių saulės spindulių poveikio, ypač pavojinga užmigti saulės atokaitoje;

2.4. ribokite fizinį aktyvumą, pasivaikščiojimams rinkitės rytinį ar vakarinį laiką;

2.5. atviras kūno vietas tepkite apsauginiu kremu nuo saulės, nešiokite akinius su ultravioletinių spindulių filtrais;

2.6. dėvėkite šviesius, natūralaus pluošto, laisvus, prakaitą sugeriančius drabužius. Lauke būtinai pridengkite galvą apdangalu arba dėvėkite kepurę, avėkite odinę avalynę;

2.7. gerkite dažniau nei troškina, geriausiai tinka stipresnės mineralizacijos be angliarūgšties vanduo (mineralinis, mineralizuotas ar pasūdytas). Smarkiai išprakaitavus patartina vartoti pomidorų, citrusinių vaisių, slyvų sulčių;

2.8. venkite alaus ir kitų alkoholinių gėrimų, skysčių su kofeinu, cukrumi ar saldikliais;

2.9. valgykite lengvai pasisavinamą maistą, geriausiai – daug vaisių ir daržovių;

2.10. jei turite gyvūnų, pasirūpinkite, kad jie neliktų be vandens ir pavėsio, nelaikykite jų atokaitoje.

3. Patarimai darbdaviams:

3.1. atkreipkite ypatingą dėmesį į darbuotojus, dirbančius lauko sąlygomis: parūpinkite natūralios medžiagos, prakaitą sugeriančių darbo drabužių, neleiskite darbuotojams dirbti išsirengus iki pusės, be galvos apdangalų;

3.2. asmenims, dirbantiems fizinį darbą, patarkite judėti gerokai lėčiau negu paprastai. Sumažinkite darbo krūvį žmonėms, dirbantiems lauke, nes kuo sunkesnis darbas, tuo daugiau šilumos pasigamina žmogaus organizme;

3.3. darbuotojams, dirbantiems karštyje, darykite specialias pertraukas vėsioje vietoje, kurių trukmę ir dažnumą nustatykite savo nuožiūra, tačiau ne rečiau nei kas 1,5 val.;

3.4. atkreipkite dėmesį, kad nuo perkaitimo dėl didelio fizinio krūvio karštyje daugiausia nukenčia žemdirbiai, statybininkai, kelininkai, sportininkai, kariai, pratybų metu dirbantys lauko sąlygomis.

4. Per karščius žmonės dažniausiai nukenčia dėl nudegimų nuo saulės, perkaitimo, saulės smūgio:

4.1. perkaitimo simptomai:

4.1.1. aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 38–41^G);

4.1.2. odos paraudimas ir karščiavimas (oda neprakaituoja);

4.1.3. galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, pusiausvyros sutrikimas;

4.1.4. stiprus ir padažnėjęs (iki 110–160 k/min.) pulsas ir kvėpavimas (per 20 k/min.);

4.1.5. troškulys;

4.1.6. mieguistumas, vangumas, nenoras judėti;

4.1.7. tokiai būklei užsitęsus, blogėja smegenų kraujotaka, gali aptemti sąmonė, atsiranda insulto rizika.

4.2. Pirmoji pagalba perkaitus:

4.2.1. jei pajutote perkaitimo požymius ar pastebėjote kito žmogaus blogą savijautą, nelikite vienas ir nepalikite kito žmogaus vieno, o pasitelkite į pagalbą kitus asmenis;

4.2.2. pajutę perkaitimo simptomus būtina kuo greičiau kviešti greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenti į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);

4.2.3. apklokite ar įvyniokite nukentėjusįjį į sudrėkintą vandeniu (37^G) antklodę, paklodę, rankšluostį, nuolat juos drėkinkite, jo veidą vilgykite vėsiu vandeniu;

4.2.4. kai kūno temperatūra nukris iki 37,5^G, drėgną antklodę, paklodę, rankšluostį pakeisite sausa ir duokite išgerti ko nors vėsaus;

4.2.5. labai patogu naudoti specialią antklodę iš kelių motorinės transporto priemonės pirmosios pagalbos rinkinio, bet paguldyti ir apkloti nukentėjusįjį reikia taip, kad auksinė pusė šios antklodės būtų prie kūno (vėsintų jį), jei sidabrinė bus prie kūno, jį šildys;

4.2.6. jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite jį ant šono, vėdinkite, niekuo negirdykite ir skubiai kvieskite greitąją medicinos pagalbą ar vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);

- 4.3. saulės smūgio simptomai:
- 4.3.1. galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, mirgėjimas akyse;
  - 4.3.2. išbalusi oda, šaltas prakaitas, bendras silpnumas;
  - 4.3.3. pykinimas, vėmimas;
  - 4.3.4. padažnėjęs kvėpavimas ir pulsas;
  - 4.3.5. aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 41^G);
  - 4.3.6. sąmonės netekimas, apalpinimas;
  - 4.3.7. galima mirtis nuo edemos (smegenų paburkimo), jei nukentėjusiajam nesuteikiama pirmoji pagalba;
- 4.4. pirmoji pagalba esant saulės smūgiui:
- 4.4.1. skubiai išveskite ar išneškite nukentėjusį iš karštos aplinkos į pavėsį ar vėsią vietą;
  - 4.4.2. paguldykite jį truputį pakelta galva arba pasodinkite;
  - 4.4.3. atsagstykite ir atlaisvinkite drabužius, ypač apykaklę;
  - 4.4.4. vėdinkite vėduokle, ventiliatoriumi ar kita priemone;
  - 4.4.5. apipurškite ar suvilgykite veidą vandeniu;
  - 4.4.6. ant galvos dėkite šaltą kompresą, jei yra galimybė, su ledu;
  - 4.4.7. pasiūlykite atsigerti;
  - 4.4.8. jei nukentėjusį pykina, duokite išgerti ko nors rūgštaus (pvz., vandens su citrinos sultimis);
  - 4.4.9. jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite ant šono, vėdinkite, nieko negirdykite ir skubiai kvieskite greitąją medicinos pagalbą ar vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę).

SPEIGO METU:

1. Artėjant dideliame speigui:
  - 1.1. pasirūpinkite vandens, maisto ir kuro atsargomis;
  - 1.2. jei turite galimybę, įsigykite šildymo prietaisus;
  - 1.3. pasirūpinkite šiltais drabužiais ir avalyne.
2. Jei oras labai atšąla ir pučia stiprus vėjas:
  - 2.1. be reikalo neikite į lauką, stenkitės likti šiltose patalpose. Prireikus išeiti, būkite kuo trumpiau;
  - 2.2. be reikalo nevykite į tolimes keliones, jei vykstate, važiuokite ne vienas;
  - 2.3. venkite didelio fizinio krūvio, nedirbkite jokių sunkių darbų šaltyje, ypač jei sergate širdies ligomis ar turite padidėjusį kraujospūdį;
  - 2.4. jei einate į lauką, patepkite nepridengtas kūno vietas (ausis, nosį, skruostus) riebiu kremu, į kurio sudėtį neįeina vanduo. Anksčiau nušalusias kūno vietas ypač gerai saugokite. Neikite į lauką tik nusiprausę ar išsimaudę. Apsirenkite šiltai ir patogiai (geriausiai tinka drabužiai iš vilnos), viršutinis drabužių sluoksnis turėtų būti neperpučiamas vėjo. Avėkite šiltą ne per ankštą avalynę, mūvėkite vilnones kojines, tinkamai apsaugokite rankas (venkite pirštuotų pirštinių);
  - 2.5. jei šaltyje tenka ko nors laukti, negalima stovėti ar sėdėti ramiai, reikia kuo daugiau judėti, mosuoti rankomis, šokinėti ar pan.;
  - 2.6. pajutę, kad šąla veidas, darykite grimasas, t. y. mankštinkite veido raumenis, patrinkite šalančius skruostus, ausis, nosį, judinkite kojų pirštus;
  - 2.7. stenkitės nesuprakaituoti ir nesušlapti, jei drabužiai sušlapo, nedelsdami pakeiskite juos sausais;
  - 2.8. valgykite šiltą, kaloringesnę maistą, gerkite šiltų skysčių, venkite alkoholio;
  - 2.9. nesinaudokite savos gamybos elektros šildymo prietaisais, nejunkite kelių elektros prietaisų į vieną elektros lizdą ir nepalikite jų įjungtų į tinklą be priežiūros;
  - 2.10. sušalimo simptomai:
    - 2.10.1. širpulis;
    - 2.10.2. kūno temperatūros sumažėjimas (mažiau kaip +35^G);
    - 2.10.3. žmogus tampa abejingas, mieguistas, sustingęs, nebegali aiškiai mąstyti ir gerai judėti;
    - 2.10.4. sulėtėja širdies veikla ir kvėpavimas;

- 2.11. pirmoji pagalba sušalus:
- 2.11.1. eikite (neškite sušalusį) kuo greičiau į kambario temperatūros patalpą;
- 2.11.2. nusirenkite (nurenkite) drabužius;
- 2.11.3. pamatuokite kūno temperatūrą, jei ji žemesnė nei +35^G, nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą;
- 2.11.4. pirmiausia sušildykite krūtinę, kaklą, galvą, kirkšnis. Sušalus galima šildytis vonioje +20^G vandens temperatūroje, per 10–30 min. vandens temperatūrą keliant iki +37^G. Jei vonios nėra, dėkite šiltus kompresus ant viso kūno (sudrėkinta drungname vandenyje antklodė arba tvarsčiai keičiami kas 2–3 min.). Ypač gerai sušildo kito, nesušalusio žmogaus, kūno šilumą. Po to sušalusį užklokite šilta sausa antklode;
- 2.12. nušalimo simptomai – neprisidengtų kūno vietų (dažniausiai – ausys, nosis, skruostai) audinių pakenkimas. Nušalusi vieta praranda jautrumą, pakinta jos spalva;
- 2.13. pirmoji pagalba nušalus:
- 2.13.1. kuo greičiau eikite (arba padėkite nukentėjusiajam patekti) į šiltą patalpą;
- 2.13.2. sušildykite nušalusią kūno dalį: įmerkite pažeistą vietą į kambario temperatūros vandenį arba dėkite ant jos kambario temperatūros tvarsčius (pakanka 20–30 min.). Jei žmogus nušalo rankas, numaukite žiedus ir nusekite laikrodžius;
- 2.13.3. gerkite šiltus ir saldžius gėrimus;
- 2.13.4. nedaug nušalusias kūno vietas, kai arti nėra šiltų patalpų, šildykite delnais arba glauskite prie šiltos kūno dalies;
- 2.13.5. nušalusių vietų netrinkite (ypač sniegu). Draudžiama nušalusias vietas šildyti tiesiogine šiluma (glauti prie radiatorių, guminių šildyklių, merkti į karštą vandenį ir pan.);
- 2.13.6. atšildymą galima užbaigti, kai nušalusių kūno dalių oda suminkštėja ir grįžta jutimais;
- 2.13.7. jei šildant atsiranda pūslių, nustokite šildyti. Nušalusią vietą uždenkite steriliu tvarsčiu ir sutvarstykite. Sutvarstytą kūno dalį (jei tai įmanoma) susukite į minkštą, storą audinį. Malšinkite skausmą, skubiai kreipkitės į greitąją medicinos pagalbą ar nukentėjusį vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);
- 2.13.8. jei nušalusi vieta neatgauna jautrumo, kvieskite asmens sveikatos priežiūros specialistus.

KILUS URAGANUI.

1. Artėjant uraganui (labai stipriam vėjui):
- 1.1. uždarykite duris, langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas;
- 1.2. užgesinkite ugnį krosnyje, išjunkite iš elektros tinklo naudojamus elektros prietaisus ir dujas, pasiruoškite galimiems elektros tiekimo sutrikimams;
- 1.3. iš balkonų išneškite lengvus daiktus arba juos gerai pritvirtinkite;
- 1.4. sutvirtinkite laikinus pastatus, statinius, mechanizmus, laikinas konstrukcijas, įrenginius, pavėjinėje namo pusėje sutvirtinkite stogą;
- 1.5. atidėkite planuotas keliones;
- 1.6. nepalikite automobilių prie didelių medžių;
- 1.7. jei gyvenate kaime, gyvulius nuveskite į tvartus, uždarykite tvartų duris;
- 1.8. pasirūpinkite maisto ir vandens atsargomis 2–3 dienoms, taip pat namuose turėkite mobilųjį telefoną, žibintuvėlį, atsarginių elementų, radijo imtuvą, žvakių.
2. Uragano (labai stipraus vėjo) metu:
- 2.1. likite uždaroje patalpose arba, jei esate lauke, eikite į vidų;
- 2.2. nepalikite gyvenamosios vietos be ypatingos priežasties;
- 2.3. jei esate pastate, pasitraukite nuo langų į mažiau pavojingas vietas: prie vidinės pastato sienos, į koridorių, vonios kambarį ir pan.;
- 2.4. jei esate gatvėje, laikykitės kaip galima toliau nuo lengvos konstrukcijos pastatų, tiltų, estakadų, elektros perdavimo linijų, medžių, upių, ežerų ir pramonės objektų. Kad apsisaugotumėte nuo lekiančių nuolaužų, naudokitės faneros, kartono ar plastikinėmis dėžėmis, lentomis ar kitais pasitaikiusiais daiktais. Neikite į apgriautus pastatus;
- 2.5. jei gyvenate mediniuose ar lengvos konstrukcijos namuose, slėpkitės rūsiuose;

- 2.6. nesiartinkite prie nutrūkusių elektros laidų.
3. Patarimai darbdaviams:
- 3.1. perspėkite darbuotojus apie artėjantį pavojingą hidrometeorologinį reiškinį ir informuokite, kokie darbai turi būti nutraukti;
- 3.2. pasirūpinkite, kad būtų sutvirtinti laikini pastatai ir konstrukcijos, taip pat mechanizmai ir įrenginiai;
- 3.3. sustabdykite krovos darbus su kranais ir kituose objektuose, nedirbkite su atvira ugnimi;
- 3.4. svarbesniuose objektuose patikrinkite avarinius elektros energijos šaltinius, pasirūpinkite kuro atsargomis ir pasirenkite gamybos prGeso avariniam sustabdymui.

PŪGOS AR SMARKAUS SNYGIO METU :

1. reikia pasilikti namuose, iš anksto pasirūpinus maisto, vandens, kuro atsargomis bei būtiniaisiais vaistais;
2. kaimo vietovėse reikia pasirūpinti gyvuliams reikiamu pašaru ir vandens kiekiu;
3. išvažiuoti ar išeiti iš namų rekomenduojama tik būtinu atveju;
4. jeigu patekote į smarkią pūgą važiuodami automobiliu, patartina sustoti, automobilį pasukti prieš vėją, retkarčiais išlipti iš jo ir nukasti sniegą, kad neužpustytų;
5. jeigu tektų eiti per pūgą, reikia eiti kuo toliau nuo elektros, ryšių perdavimo linijų, medžių, stogų, įvairių atramų ir konstrukcijų, kurios nuo sniego svorio ir stipraus vėjo gali griūti.

Prognozė ir veiksmai užterštumo pavojingomis medžiagomis atveju atmintinė

Pavojingosios medžiagos yra tos, kurioms patekus į atmosferą garų, dujų ar skysčių pavidalu, oras, žemė arba vanduo užteršiamas pavojingomis žmogaus sveikatai ar gyvybei koncentracijomis, galinčiomis pakenkti aplinkoje vykstantiems procesams.

Zarasų socialinės globos namų užterštumas pavojingomis medžiagomis galimas:

- įvykus gamybinėms avarijoms ar kitiems incidentams įmonėse, kur gamybos procese naudojamos arba sandėliuojamos pavojingos medžiagos;
- įvykus gaisrams žemės ūkio chemikalų sandėliuose;
- įvykus avarijoms keliuose, kuriais transportuojamos pavojingos medžiagos arba kroviniai;
- įvykus avarijoms geležinkelio, transportuojant pavojingas medžiagas;
- teroristams panaudojus cheminį ginklą.

Šalia Zarasų socialinės globos namų nėra pavojingų ūkio subjektų, kurie technologiniuose procesuose naudotų pavojingas chemines medžiagas.

Teritorijos taršos pavojingosiomis medžiagomis atvejais galimi padariniai:

- aplinkos oro tarša;
- vandens tarša;
- dirvožemio grunto, augmenijos ar kitų aplinkos komponentų tarša arba kitoks jiems daromas poveikis;
- žmonių apsinuodijimas pavojingosiomis medžiagomis, joms patekus į organizmą pro kvėpavimo takus, virškinamąjį traktą arba odą;
- žmonių mirties atvejai.

Būtina žinoti pagrindinių stipriai veikiančių nuodingų medžiagų savybes:

AMONIAKAS NH_3 – bespalvės, aštraus kvapo, du kartus lengvesnės už orą dujos. Virimo temperatūra – $-33,4^0\text{C}$. Lydimosi temperatūra – $-77,8^0\text{C}$. Lyginamasis svoris – $0,77\text{ g/cm}^3$. Iš dujų, padidinus slėgį, virsta skysčiu. Esant -78^0C virsta bespalve kristaline mase. Ore dega ir „rūksta“. Gerai tirpsta vandenyje (viename vandens tūryje ištirpsta 700 tūrių amoniako normaliomis sąlygomis). Nuodingas debesis kaupiasi aukštesniuose atmosferos sluoksniuose. Dujinis – degus, skystas – sunkiai dega. 15-28% NH_3 ir oro mišinys sprogsta. Įkaitusios talpos sprogsta. Kontaktuojamas su Hg, Cl_2 , Br sudaro sprogstančius mišinius. Degančias talpas aušinti vandeniui, oro-mechaninėmis putomis. Nutekėjimo atveju leisti išgaruoti. Debesis slinkimas sulaikomas statant vandens užtvarą. Vietovė nukenksminama gamybinėmis atliekomis, turinčiomis rūgščių. Pavojingas įkvėpus. Stipriai erzina gleivinę ir odą, sukelia ašarojimą. Prisilietęs prie odos sukelia nušalimą. Gyvybei pavojinga koncentracija – 250 mg/m^3 per valandą. Apsaugos priemonės: izoliuojanti dujokaukė, filtruojančios dujokaukės „KD“, „M“, „K“ markių kostiumas, apsaugantis nuo nuodingų aerozolių, guminiai batai, pirštinės.

CHLORAS Cl_2 – normaliomis sąlygomis – gelsvai žalsvos aštraus kvapo dujos. Virimo temperatūra – -34^0C . Lydimosi temperatūra – 101^0C . Suskystinto chloro lyginamasis svoris – $1,4485\text{ g/cm}^3$ 2,5 karto sunkesnis už orą. Ore „rūksta“ balti dūmai. Normaliomis sąlygomis 1 kg skysto chloro garuodamas išskiria 316 litrų dujų. Skystas chloras žiemos metu garuoja. Tirpsta vandenyje. Vienas tūris vandens ištirpina 2,5 tūrio chloro (normaliomis sąlygomis). Nuodingas debesis kaupiasi žemesnių vietų paviršiuje. Nukenksminama kalkių pieno tirpalu, kaustinės sodos, kalcinuotos sodos, tiuosulfato tirpalais. Garų nusodinimui – vanduo, šarmai, kalkinės gamybos atliekos. Nukentėjimo požymiai – skausmas krūtinės ląstoje, akyse, sausas kosulys, vėmimas, judesių sutrikimas, dusulys. Apsaugos priemonės: izoliuojanti dujokaukė, filtruojanti dujokaukė „GP-5“, „GP-7“, pramoninės filtruojančios dujokaukės „V“, „BKF“ markių kostiumas, apsaugantis nuo nuodingų aerozolių, guminiai batai, guminės pirštinės, šalmas su antkrūtiniumi.

GYVSIDABRIS Hg – vienintelis skystas metalas, garuojantis kambario temperatūroje. Garai, prasiskverbiami į organizmą per kvėpavimo organus, virškinamąjį traktą, gleivinę ar odą, sukelia aštrius ir chroniškus apsinuodijimus. Pirmieji apsinuodijimo požymiai: silpnumas, galvos skausmas, pykinimas, vėmimas, seilėtekis, metalo skonis burnoje, kartais pilvo skausmai ir kraujingas viduriavimas. Ore didžiausia leistina koncentracija – 0,0003 mg/m³. Jeigu koncentracija viršija leistiną 5-6 kartus, reikia naudoti asmenines apsaugos priemones: specialius apsauginius drabužius, hermetiškus apsauginius 3N tipo akinius, „FG“ arba „FU“ tipo dujokaukes su „G“ tipo filtruojančiomis dėžutėmis, respiratorius. Hermetiškosiose patalpose arba likviduojant avarijas, kai Hg garų koncentracija ore daugiau kaip 1 mg/m³, būtina naudotis izoliuojančio tipo asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

Sudužus gyvsidabriniam termometrui, svarbiausia skubiai surinkti gyvsidabrį. Tai nėra lengva - pavyzdžiui, bandant suvalyti pabirusį gyvsidabrį šluoste, jis pasklis dar plačiau, o jo garavimo paviršius tik padidės. Gyvsidabriui surinkti reikia turėti butelį su vandeniu ir sandariu kamščiu, medinę arba stiklinę lazdelę (dar geriau varinę vielutę arba šluotelę), guminę kriaušę, voką arba storesnio popieriaus lapą, lipnią juostą arba popieriaus lapą, pateptą klizais. Paviršiui, kuriame buvo pabiręs gyvsidabris, nuklenksminti reikia pasiruošti 0,2 prG. vandeninį kalio permanganato tirpalą, parūgštintą druskos rūgštimi (2 g kalio permanganato 1 litrui vandens ir 5 ml HCl rūgšties), arba muilo ir sodos tirpalą (4prG. muilo tirpalas 5 prG. sodos tirpale, t. y. 52 g sodos ir 45 g muilo 1 litrui vandens). Pačius didžiausius rutuliukus reikia su lazdele surinkti į voką arba ant storesnio popieriaus ir sudėti į butelį. Po to susiurbti gumine kriauše mažesnius rutuliukus, o pačius mažiausius rutuliukus ir lašelius surinkti lipnia juosta arba klizais suteptu popieriumi. Po to visą surinktą gyvsidabrį reikia įdėti į butelį su vandeniu ir sandariai uždaryti.

Patalpų paviršius nuklenksminamas pasiruoštu tirpalu, o patalpa išplaunama ir gerai išvėdinama. Indas su gyvsidabriu perduodamas savivaldybės civilinės saugos skyriaus specialistams.

APSINUODIJIMAS DUJOMIS - Dažnai buityje apsinuodijama degimo produktu - anglies monoksidu (smalkėmis). Tai bespalvės, bekvapės, nedirginančios gleivinių, lengvesnės už orą dujos. Jomis dažniausiai apsinuodijama uždaruose garažuose, šildantis automobiliuose arba per anksti uždarius kūrenamas krosnis. Šios dujos labai pavojingos, nes įkvėptos greitai prasiskverbia į eritrocitus ir trukdo jiems patekti deguoniui, t. y. susijungia su hemoglobinu ir sudaro glaudų junginį karboksihemoglobina, negalintį prijungti ir transportuoti deguonies. Organizme atsiradus deguonies badui, staigiai paveikiama centrinė nervų sistema. Apsinuodijus anglies monoksidu, skauda ir svaigsta galva, pykina, ūžia ausyse, atsiranda šleikštulys, vemiami, prasideda vangumas, sąmonės pritemimas arba jos netekimas, koma ir galiausiai ištinka mirtis. Apsinuodijusį anglies monoksidu reikia nedelsiant išnešti į gryną orą, atsagstyti drabužius ir daryti dirbtinį kvėpavimą, kuo skubiau suteikti kvalifikuotą medicininę pagalbą.

Kanalizaciniuose šuliniuose, yrant įvairioms organinėms ir neorganinėms medžiagoms, susidaro vadinamosios "kanalizacinės" dujos. Kas tai yra? Tai įvairių dujų mišinys. Į vadinamų "kanalizacinių" dujų sudėtį įeina sieros vandenilis, cianidai, metanas, chloras. Įkvėpus tokių dujų žmogus akimirksniu praranda sąmonę, ir, jeigu skubiai nesuteikiama pagalba, gali mirti. Svarbu žinoti, kad tokios dujos ne tik toksiškos, bet ir sprogios. Dažniausiai jomis apsinuodija žmonės, remontuojantys kanalizacinius šulinius. Taip pat galimi ir atsitiktiniai apsinuodijimai, ypač vaikų, kurie mėgsta landžioti po įvairias požemines komunikacijas. Nukentėjusįjį reikia skubiai išnešti į gryną orą, paguldyti ant šono, duoti kvėpuoti deguonies, daryti dirbtinį kvėpavimą ir kuo skubiau nugabenti į ligoninę

KAIP ELGTIS ĮVYKUS CHEMINIAM PAVOJUI

1. Kilus cheminiam pavojui:
  - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
  - 1.2. napanikuokite, perspėkite artimuosius, kaimynus;
  - 1.3. esant cheminės taršos pavojui, labai svarbu veikti greitai;
  - 1.4. negalima valgyti, gerti, rūkyti, jei esate pavojingomis cheminėmis medžiagomis užterštoje teritorijoje.
2. Jei nurodyta pasišalinti (evakuotis) iš pavojingomis medžiagomis užterštų teritorijų:
  - 2.1. pavojingos cheminės medžiagos yra itin lakios ir stipriai dirgina kvėpavimo takus, akių gleivinę, odą, todėl būtinai saugokite šias kūno dalis:
    - 2.1.1. kvėpavimo takams ir akims apsaugoti, jei turite, dėvėkite viso veido panoraminę kaukę su sudėtiniais filtrais arba pusės veido kaukę ir apsauginius akinius. Jei turite, lauke dėvėkite respiratorių, užsiriškite sudrėkintą vatą ir marlės raištį arba pridenkite burną ir nosį drėgnu rankšluosčiu;
    - 2.1.2. odai apsaugoti geriausiai tinka vandens nepraleidžiantys drabužiai ir avalynė (vandeniui nepralaidžios sintetinės striukės, lietai, polietileniniai apsiaustai, guminiai batai), užsimauskite pirštines, užsidėkite kepurę, apsivyniokite kaklą šalikais, stenkitės nepalikti neapsaugotų kūno vietų;
  - 2.2. nedelsdami pasišalinkite iš užterštos teritorijos nurodyta kryptimi vengdami žemesnių vietų. Jei kryptis nenurodyta, judėkite statmenai vėjo kryptims, kad vėjas pūstų į šoną ir tik atviromis vietomis (venkite daubų, uždarytų kiemų, siaurų gatvelių, tankiai krūmais apaugusių vietų);
  - 2.3. eidami per užterštą vietovę nekelkite dulkių, nesilieskite prie pastatų sienų, tvorų, kitų daiktų;
  - 2.4. nesislėpkite rūsiuose, duobėse, grioviuose ar kitose žemose vietose, nes ten labai kaupiasi pavojingos medžiagos, pasitraukite į aukštesnes vietas, lipkite į viršutinius aukštus;
  - 2.5. išeidami iš namų (ar kitų patalpų) išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo ir šildymo oru sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas. Pasiimkite būtiniausias daiktus:
    - 2.5.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėle. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;
    - 2.5.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);
    - 2.5.3. pinigus (gryniesiems pinigams, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);
    - 2.5.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;
    - 2.5.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);
    - 2.5.6. geriamojo vandens;
    - 2.5.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);
    - 2.5.8. tualetinius reikmenis;
    - 2.5.9. asmeninės apsaugos priemones (jei turite);
    - 2.5.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus;
    - 2.5.11. mobilųjį telefoną.
  - 2.6. neužmirškite savo kaimynų, pasiteiraukite, ar jie girdėjo pranešimus. Pasidomėkite, ar yra kam pasirūpinti neįgaliaisiais, vienišais seneliais ar mažamečiais vaikais, esančiais namuose be tėvų, jei ne – padėkite jiems arba praneškite bendruoju pagalbos telefonu;
  - 2.7. išėję iš užterštos zonos, prieš įeidami į švarias patalpas, nusivilkite viršutinius drabužius, nusiaukite batus ir sudėkite viską į polietileno maišą ir išneškite jį iš gyvenamųjų patalpų. Nusiprauskite duše ir persirenkite švariais drabužiais. Ką daryti su sudėtais į maišą užterštais drabužiais, jums patars savivaldybės civilinės saugos skyriaus specialistai.
3. Jei gyventojams rekomenduojama likti namuose, kuo skubiau:
  - 3.1. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite, ar nėra plyšių, sandarinkite būsto langus ir duris;
  - 3.2. pakilkite į viršutinius namo aukštus, nes daugelis pavojingų cheminių medžiagų kaupiasi žemose vietose.
4. Dažniausiai inhaliacinius (pro kvėpavimo takus) apsinuodijimus sukeliančios medžiagos yra amoniakas ir chloras:
  - 4.1. apsinuodijimo amoniako garais požymiai:
    - 4.1.1. kosulys;
    - 4.1.2. akių perštėjimas, ašarojimas;
    - 4.1.3. nosies gleivinės dirginimas, sloga;
    - 4.1.4. seilėtekis;

- 4.1.5. galvos skausmas ir svaigimas;
- 4.1.6. pasunkėjęs kvėpavimas, dusulys;
- 4.1.7. užkimimas, visiškas balso išnykimas;
- 4.1.8. spaudimo jausmas krūtinės ląstoje;
- 4.1.9. sujaudinimas;
- 4.1.10. traukuliai;
- 4.2. pirmoji pagalba apsinuodijus amoniako garais:
  - 4.2.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išvesti, nesąmoningus – išnešti);
  - 4.2.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);
  - 4.2.3. praradusius sąmonę nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;
  - 4.2.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;
  - 4.2.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;
  - 4.2.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 15–20 minučių plauti akis, burną ir nosį;
  - 4.2.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);
- 4.3. apsinuodijimo chloro garais požymiai:
  - 4.3.1. kosulys;
  - 4.3.2. akių perštėjimas, ašarojimas;
  - 4.3.3. nosies gleivinės dirginimas;
  - 4.3.4. galvos skausmas ir svaigimas;
  - 4.3.5. vėmimas;
  - 4.3.6. dažnas kvėpavimas;
  - 4.3.7. dažnas pulsas, širdies plakimas;
  - 4.3.8. užkimimas;
  - 4.3.9. sujaudinimas;
  - 4.3.10. žemas kraujospūdis;
  - 4.3.11. miokardo infarktas;
- 4.4. pirmoji pagalba apsinuodijus chloro garais:
  - 4.4.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išveskite, nesąmoningus – išneškite);
  - 4.4.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);
  - 4.4.3. sąmonę praradusius nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;
  - 4.4.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;
  - 4.4.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;
  - 4.4.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 10–15 minučių plauti akis, burną, nosį;
  - 4.4.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę).

VEIKSMAI ĮVYKUS CHEMINIAM PAVOJUI

Kilus cheminiam pavojui Zarasų socialinės globos namų ESG vadovas sukviečia ESG narius ir civilinės saugos grandis, supažindina juos su esama ir prognozuojama situacija, patikslina veiksmų eiliškumą bei duoda užduotis.

Darbuotojai įspėjami apie pavojų ir informuojami apie elgesio taisykles. Darbuotojams išduodamos turimos asmeninės apsaugos (savadarbės) priemonės.

Priemonės, kurių numato imtis Zarasų socialinės globos namų ESG, gavus pranešimą „CHEMINIS PAVOJUS“, aprašytos plano skyriuje „Veiksmai cheminio pavojaus atveju“

Prognozė ir veiksmai sproginimo atvejais atmintinė

GAISRO ATVEJU:

Gaisras – sudėtingas fizikinis bei cheminis reiškinys, kuris dažnai padaro materialinių nuostolių, sukelia grėsmę žmonių gyvybei ir sveikatai. Gaisrų gesinimas – aktyvūs veiksmai, kuriais siekiama išgelbėti darbuotojus, globos namų gyventojus, turtą bei užgesinti gaisrą.

Ugnis yra medžiagų oksidavimosi procesas, kurio metu išsiskiria energija, dažniausiai karščio pavidalu. Pagrindiniai rizikos faktoriai gaisro metu yra dūmų ir toksinių degimo produktų pasklidimas. Ugnies sklidimo ir gaisro vystymosi greitis priklauso nuo daugelio faktorių: medžiagų degumo ir degimo metu išskiriamos energijos kiekio, medžiagų fizinės formos (kieta, dujinė, skysta), deguonies kiekio gaisro vietoje.

Daugeliu atvejų gaisras kyla dėl šių priežasčių:

- dėl neatsargaus elgesio su ugnimi, ypač rūkant uždraustose ar pavojingose vietose;
- dėl netvarkingų elektros įrengimų ir jų naudojimo taisyklių pažeidimo;
- neatsargaus elgesio su šildymo prietaisais;
- dėl žaibo ir elektrostatiinių krūvių;
- tyčinių padegimų, kuriuos gali padaryti asocialūs asmenys;
- sabotazo, diversijos ar teroro akto atveju.

Gaisrų atvejais galimi padariniai:

- įvairių laipsnių žmonių nudegimai;
- darbuotojų, gyventojų apsinuodijimas dūmais, į kurių sudėtį įeina daug nuodingų dujų, gaisro metu susijungiančių į mišinius, žymiai pavojingesnius nei kiekvienos dujos paimtos atskirai ir kurie gali pasklisti dideliais atstumais nuo gaisro vietos;
- materialiniai globos namų nuostoliai;
- galimi žmonių mirties atvejai.

Atsižvelgiant į gaisrų mastą, taikomos tokios apsaugos priemonės:

- darbuotojų, gyventojų evakavimas iš pavojingos zonos;
- medicinos pagalbos nukentėjusiesiems suteikimas;
- žmonių patekimo į pavojingą zoną apribojimas;
- kvėpavimo organų ir odos apsauga asmeninėmis apsaugos (parankinėmis) priemonėmis;
- gaisrų gesinimo priemonių įrengimas ir panaudojimas bei priežiūra;
- griežtas priešgaisrinės apsaugos reikalavimų vykdymas.

SPROGIMO ATVEJU:

Sprogimas – procesas, kada staigiai besiplečiant karštomis dujomis, medžiagos yra išmetamos į skirtingas puses. Sprogimus galima suskirstyti į du pagrindinius tipus, priklausomai nuo to, kas sąlygojo sproginimą:

- sproginimai, įvykę dėl fizikinių procesų;
- sproginimai, sąlygojami cheminių reakcijų.

Pagrindinės sproginimų priežastys:

- įvykus avarijoms suslėgto oro sistemoje, kai užsidega kompresoriaus alyvos nuosėdos ant vamzdinių sienelių;
- įvykus avarijoms slėgio induose, kur laikomos suslėgtos degios dujos, kai dėl korozijos indo sienelėse ar dėl paprasto indo sienelės mechaninio poveikio, joms ištekėjus ar susimaišius su oru, įvyksta sproginimas;
- dėl atsitiktinių priežasčių, ištekėjus degalams uždaroje patalpose, susidaro sprogūs degių dujų ar garų ir oro mišiniai, kurie nuo liepsnos, žarijos ar kibirkšties gali sprogti;

- fizikiniai garų sproginiai, kai skystis verda itin smarkiai (kai išlydytas metalas ar šlakas susiliečia su vandeniu ir t.t.);

- kietų medžiagų dulkės ar pluoštas, įgavę degių garų savybes, sproginiai (metalo dulkės, miltai, anglies dulkės, metano dujos ir kt.);

- sabotažo ir diversijos atveju.

Sprogimo smūgio banga, įkaitusios dujos ir lekiančios skeveldros yra tiesioginiai sproginio padariniai, nes:

- sproginio banga žaloja žmones, sugriauna pastatus;

- ugnis ir įkaitusios dujos apakina ir apdegina žmones, sukelia gaisrus;

- lekiančios skeveldros traumuoja žmones, gali sukelti gaisrus;

- sproginio metu susidaro kenksmingos medžiagos (pvz., sproginiai trotilui, susidaro daug anglies monoksido);

- galimi materialiniai nuostoliai;

- galimi žmonių mirties atvejai.

Atsižvelgiant į sproginio galingumą, taikomos tokios apsaugos priemonės:

- darbuotojų, gyventojų ir lankytojų evakavimas iš pavojingos zonos;

- pirmosios medicinos pagalbos nukentėjusiesiems suteikimas;

- žmonių patekimo į pavojingą zoną apribojimas.

Siekiant išvengti gaisrų ir sproginų, gaisrų prevencijai skiriamas pagrindinis dėmesys:

- Zarasų socialinės globos namai aprūpinti pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.

KILUS GAISRUI PATALPOSE AR TERITORIJOJE:

- nedelsiant pranešti Bendrajam pagalbos centrui (tel. 112);

- gesinti gaisro židinį turimomis gaisro gesinimo priemonėmis;

- vadovauti darbuotojų, globos namų gyventojų ir lankytojų evakavimui ir gaisro gesinimui iki atvyks ugniagesiai – gelbėtojai;

- organizuoti ir vadovauti materialių vertybių gelbėjimui;

- prireikus pasirengti išjungti agregatus, elektros tiekimą, vėdinimo ir kitas sistemas;

- imtis priemonių apsaugoti gesinančius gaisrą žmones nuo galinčių griūti konstrukcijų, elektros srovės poveikio, apsinuodijimų ir apdegimų.

Priemonės, kurių numato imtis Zarasų socialinės globos namų ESG, įvykus gaisrui ar sproginui, aprašytos plano skyriuje „Veiksmai gaisrų ir sproginų atvejais“.

Prognozė ir veiksmai įvykus avarijai komunalinėse ar energetinėse sistemose atmintinė

13.1. Avarijos ir incidentai komunalinėse ar energetinėse sistemose gali kilti dėl šių priežasčių:

- įvykus avarijoms, gaisrams, sprogamams globos namuose ar dėl kitų ekstremalių įvykių buvo sugadinti komunalinių ir energetinių sistemų įrenginiai;
- sabotazo ir diversijos atveju;
- pažeidus komunalinių ir energetinių sistemų eksploataavimo taisykles.

Galimi šie padariniai:

- nutraukiamas arba sutrinka geriamojo vandens tiekimas bendrovei;
- nutraukiamas arba sutrinka elektros energijos tiekimas bendrovei;
- nutraukiamas arba sutrinka šilumos energijos tiekimas bendrovei;
- dėl avarijos kanalizacijos tinkluose ir sistemose sutrinka arba nutraukiamos įprastos komunalinės paslaugos;
- užkrečiamųjų ligų plitimas, žmonių ligos ir mirties atvejai;
- materialiniai nuostoliai.

13.2. Pagrindinės apsaugos priemonės:

Atsižvelgiant į avarijos mastą, taikomos tokios apsaugos priemonės:

- medicinos pagalbos suteikimas nukentėjusiesiems;
- avarinis veiklos sustabdymas;
- galimų elektros energijos šaltinių panaudojimas;
- žmonių evakavimas, kol ims veikti komunalinės ir energetinės sistemos.

Priemonės, kurių numato imtis Zarasų socialinės globos namų ESG įvykus avarijai komunalinėse ar energetinėse sistemose, aprašytos veiksmų plano skyriuje „Veiksmai avarijų komunalinėse ar energetinėse sistemose atveju“.

Užkratai, susirgimai infekcinėmis ligomis, kitos ekstremalios sveikatai situacijos atmintinė

Susirgimai infekcinėmis ligomis, kitos ekstremalios sveikatai situacijos gali kilti dėl šių priežasčių:

- užteršimas, panaudojant biologinį ginklą (karo, terorizmo atveju);
- užteršimas, naudojant biologines medžiagas specialioms tikslams (naftos teršalų naikinimas, kova su augalų ligomis bei kenkėjais ir kt.);
- užteršimas, kilus užkrečiamųjų ligų epidemijoms, taip pat epizootijoms, epifitotijoms.

Ekstremali sveikatai situacija, kai nesulaikomai plinta užkrečiama liga, vadinama epidemija. Lietuvos medikai užkrečiamąsias (infekcines) ligas skirsto į 5 grupes:

- 1) užkrečiamosios kraujo ir invazinės ligos (riketsiozės, dėmėtoji šiltinė, geltonoji karštligė, grįžtamoji šiltinė, maliarija ir kt.);
- 2) zoonopronozės (ligos, kurių užkrato šaltinis - įvairūs gyvūnai. Tai maras, juodligė, pasiutligė, leptospirozė, pseudotuberkuliozė, jersiniozė ir kt.);
- 3) kūno dangų ligos (stabligė, rožė, sepsis ir kt.);
- 4) kvėpavimo takų ligos (gripas, difterija, raupai, poliomielitas);
- 5) užkrečiamosios žarnyno ir parazitinės ligos (vidurių šiltinė, paratifas, salmoneliozė, botulizmas, cholera, šigeliozė, dizenterija, trichineliozė ir kt.).

Epizootijas sukeliančios pavojingiausios gyvulių lygos yra šios:

- 1) galvijų, kiaulių, paukščių maras;
- 2) snukio ir nagų liga;
- 3) plaučių uždegimas, paukščių cholera ir kt.

Epifitotijos mastą neretai įgyja augalų ligos: įvairios javų rudligės, miltligės, dėmėtligės, bulvių maras, fitoftora, agurkų netikroji miltligė ir kt.

Zarasų socialinės globos namų ESG veiksmai susirgimų infekcinėmis ligomis ar kitos ekstremalios sveikatai situacijos atveju:

KAIP ELGTIS PAVOJINGOS AR YPAČ PAVOJINGOS UŽKREČIAMOSIOS LIGOS (EPIDEMIJOS AR PANDEMIJOS) METU:

1. Kilus pavojui užsikrėsti pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga:

1.1. griežtai vykdykite asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir (ar) Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nurodymus bei rekomendacijas;

1.2. be reikalo neikite iš namų, prireikus išeiti, jei turite, dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;

1.3. venkite masinio susibūrimo vietų ir artimo kontakto su kitais asmenimis;

1.4. jei Jūsų darbas reikalauja nuolatinio kontakto su globos namų gyventojais, klientais, dėvėkite vienkartinę kaukę;

1.5. venkite naudotis viešuoju keleiviniu transportu, eikite pėsčiomis arba važiuokite savo transportu, jei vykstate viešuoju transportu – dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;

1.6. griežtai laikykitės asmens higienos reikalavimų, dažnai plaukite rankas su muilu tekančiu šiltu vandeniu, ypač prieš valgymą;

1.7. stebėkite savo bei artimųjų sveikatos būklę, pvz., matuokite kūno temperatūrą rytais ir vakarais;

1.8. vartokite gerai termiškai apdorotą maistą, maisto produktus laikykite tinkamoje temperatūroje, venkite kryžminio maisto užterštumo;

1.9. kiekvieną dieną vėdinkite patalpas, valykite grindis ir liečiamus paviršius drėgna šluoste, jei yra, naikinkite vabzdžius ir graužikus;

1.10. išpėkite gyventojus, vaikus, kad neliestų nugaišusių paukščių ir graužikų, nežaistų su sergančiais ar net sveikai atrodančiais paukščiais, naminiais gyvūnais, neneštų jų į namus.

2. Pajutę pavojingos ar ypač pavojingos užkrečiamosios ligos požymius:

2.1. jei pradėjote karščiuoti, pajutote nuovargį, galvos ir kūno raumenų skausmus, nedelsdami kreipkitės į asmens sveikatos priežiūros specialistus;

2.2. ligonį izoliuokite nuo kitų gyventojų, (šėimos narių), atskirame gerai vėdinamame kambaryje arba 1 m atstumu atitverkite nuo aplinkinių ligonio lovą užuolaidomis ar pan.;

2.3. su ligoniu turėtų bendrauti tik vienas slaugytojas, jis privalo dėvėti vienkartinę kaukę;

2.4. ligonio slaugai naudokite vienkartinės slaugos priemones, skirkite jam atskirus indus, patalynę, rankšluosčius, drabužius.

KAIP ELGTIS ESANT BIOLOGINEI TARŠAI:

1. Esant biologinei taršai:

1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;

1.2. nepasiduokite panikai;

1.3. nevartokite produktų, kurie nėra termiškai apdoroti, arba naudokite tik tuos produktus, kurie buvo sandariai uždaryti, vartokite tik virintą vandenį;

1.4. laikykitės asmens higienos reikalavimų;

1.5. patalpas ir liečiamus paviršius valykite drėgna šluoste;

1.6. pajutę pirmuosius sveikatos sutrikimus: pykinimą, vėmimą, viduriavimą, kylančią temperatūrą – tuoj pat kreipkitės į asmens sveikatos priežiūros specialistus.

2. Kilus įtarimui, kad į aplinką pateko biologinis agentas:

2.1. išjunkite patalpoje ar teritorijoje esančius ventiliatorius ir pastato oro kondicionavimo sistemą;

2.2. nedelsdami palikite patalpą ar teritoriją;

2.3. patalpoje sandariai uždarykite duris ir langus arba aptverkite vietovę, kur gali būti biologinis agentas, stenkitės, kad į patalpą ar teritoriją niekas neįeitytų;

2.4. nedelsdami praneškite savo institucijos vadovui ir skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu;

2.5. surašykite visus kambaryje, patalpoje ar teritorijoje buvusius asmenis, kad atsakingų institucijų specialistai galėtų nedelsdami vykdyti židinio lokalizavimo, padarinių šalinimo darbus ir teikti skubią medicinos pagalbą.

KAIP ELGTIS GAVUS ĮTARTINĄ LAIŠKĄ AR PAKETĄ SU MILTELIAIS IR JIEMS IŠSIBARSČIUS:

1. Gavus įtartiną laišką ar paketą su milteliais ir jiems išsibarsčius:

1.1. nekratykite, nepurtykite, neprakirkite ir neišimkite laiško ar paketo turinio;

1.2. nebandykite valyti miltelių, jų uostyti, liesti;

1.3. išjunkite ventiliatorius ir pastato oro kondicionavimo sistemą;

1.4. užsimaukite apsaugines pirštines;

1.5. nedelsdami uždenkite išsibarsčiusius miltelius drabužiais, popieriumi, šiukšlių dėže ar kt.;

1.6. išeikite iš patalpos ir sandariai uždarykite duris ir langus arba aptverkite vietovę, kurioje rastas įtartinas laiškas ar paketas, neleiskite įeiti kitiems asmenims;

1.7. nusiplaukite rankas su muilu;

1.8. kuo greičiau nusivilkite užterštus drabužius ir sudėkite juos į plastikinį maišą;

1.9. kuo greičiau nusiprauskite duše su muilu. Nenaudokite chlorkalkių ar kitų dezinfekavimo medžiagų;

1.10. surašykite visus žmones, buvusius tame kambaryje ar teritorijoje, ypač tuos, kurie turėjo tiesioginį kontaktą su milteliais;

1.11. jei esate namie, skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu;

1.12. jei esate darbovietėje, praneškite apie įvykį savo institucijos vadovui ir skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu.

2. Įtartinio paketo ar laiško požymiai:

- 2.1. pernelyg didelės pašto išlaidos;
- 2.2. ranka rašytas ar prastai išspausdintas adresas;
- 2.3. iškirptos ir priklijuotos spausdintos raidės;
- 2.4. rašybos klaidos;
- 2.5. nėra atgalinio adreso;
- 2.6. riebalinės dėmės, išblukusios spalvos;
- 2.7. didelis svoris;
- 2.8. kreivas ar grublėtas vokas;
- 2.9. išsikišę laidai ar aliuminio folija;
- 2.10. pernelyg didelės saugos medžiagos (maskuojamosios juostos, virvės ir pan.);
- 2.11. tiksėjimo garsas;
- 2.12. pažymėtas užrašu „personalinis“ arba „konfidencialus“.

Iškilus grėsmei įvykti ekstremaliai situacijai, gresiančiai žmonių sveikatai, būtina vadovautis medikų teikiamomis rekomendacijomis.

Progozė ir veiksmai įvykus socialinės ar kitos kilmės ekstremaliųjų situacijų atvejais atmintinė

Terorizmas nėra naujas reiškinys, tačiau kasmet jis kelia vis didesnę grėsmę visuomenei. Lietuva tapo pilnavertė daugelio tarptautinių saugumo organizacijų narė, o tai reiškia, kad ji ne tik gauna saugumo garantijas, bet ir turi įnešti savo indėlį į stabilumo ir saugumo stiprinimą visame pasaulyje. Lietuvos teisėsaugos institucijos prisideda prie teroristų baudžiamojo persekiojimo, Lietuvos kariuomenė dalyvauja taikos palaikymo misijose Afganistane, Irake ir kitose konfliktų zonose, slaptosios tarnybos vykdo antiteroristinę žvalgybą. Kadangi šie veiksmai viešai deklaruojami, jie turi ir kitą pasekmę - Lietuva tampa terorizmo taikiniu.

Pagrindinis terorizmo taikiny - civiliai gyventojai, o pagrindinis ginklas - baimė. Baimę galima sumažinti, jei mokėsime tinkamai elgtis, įvykus teroro aktui. Žinodami, kaip nelaimės metu padėti sau ir kitiems, žmonės bus saugesni. Todėl reikėtų stiprinti civilinės saugos pajėgumą, užkirsti kelią teroro aktams, jiems pasirengti ir į juos reaguoti.

Vienas iš pagrindinių terorizmo tikslų - psichologiškai paveikti žmogų, išgąsdinti. Todėl metodai, kuriuos pasirenka teroristai, tarnauja šiam tikslui. Dažniausiai tie metodai priskirtini prie kriminalinės veiklos:

- žmonių grobimas;
- transporto priemonių užgrobimas;
- automobilių sprogdinimas;
- sprogmenų palikimas lėktuvuose ir masinio susibūrimo vietose;
- individualūs ir grupiniai nužudymai;
- komunalinių tinklų gadinimas;
- sabotžas;
- produktų ir geriamojo vandens užnuodijimas;
- įsilaužimas į kompiuterinius tinklus

Teroristai, vykdydami išpuolius, gana dažnai naudoja sprogmenis. Viena iš teroristų kovos priemonių yra pašto "bombos". Specialistai pateikia instrukciją, kaip galima atpažinti įtartina siuntinį arba laišką.

Įtartinų pašto siuntų (laiškų) požymiai:

- riebalų dėmės arba pirštų antspaudai;
- klaidingas adresas, yra gramatinių klaidų;
- pernelyg daug įpakavimo popieriaus;
- įpakavimo įplyšimai su išlindusiais laidais;
- mažos skylutės su aštriais laidų galiukais;
- per plyšį matoma plona folija;
- paketas išsiūstas iš nežinomos vietos;
- daugiau negu reikia pašto ženklų;
- migdolų, chemikalų arba benzino kvapas;
- stiprus kvepalų kvapas;
- pagal dydį pernelyg didelis svoris;
- netolygus svorio pasiskirstymas;
- kietas arba sunkus turinys;
- perduotas "iš rankų į rankas".

Teroristinius veiksmus gali atlikti:

- pavieniai teroristai;
- teroristų grupė (organizacija);
- tarptautinis organizacijų tinklas (susivienijimas).

TERORISTŲ TAIKINIAI, KUR GALI GRĖSTI PAVOJUS:

- uždaros erdvės;
- didelis žmonių susibūrimas (susilaukia daug dėmesio);
- ypač svarbūs pastatai ir infrastruktūra;
- pramoniniai pastatai;

Teroro akto pasekmės:

- fizinė žala;
- ilgą laiką gali būti paralyžiuota pulta vieta, nes ji laikoma nusikaltimo vieta. Jei buvo panaudotas masinio naikinimo ginklas, vieta turi būti nukenksmintą;
- galima visuomenės baimė ir panika, jeigu ji užsitęsia, gali destabilizuoti politinę situaciją;
- gali būti pakirstos pagalbą suteikiančių įstaigų ir reagavimo grupių pajėgos.

Ekonominės teroro aktų pasekmės :

- dėl teroristų išpuolių dažnai prarandama daug kvalifikuotų darbuotojų;
- sąnaudos, susijusios su teroristų išpuolio vietos sutvarkymu;
- susprogdinti ar užteršti pastatai turi būti pakeisti naujais;
- susprogdinus bendroves, sužeidus arba nužudžius kvalifikuotus darbuotojus, prarandamos pajamos;
- draudimo išlaidos;
- prarandamos pajamos, susijusios su tokiais ekonomikos sektoriais, kaip lėktuvų skrydžiai ir turizmas.

KAIP ELGTIS TERORO AKTO METU:

1. Svarbu būti pasiruošusiam teroro išpuoliams. Reikia būti atsargiam didelių žmonių susibūrimų vietose, populiariose pramogų ir pasilinksminimo vietose, supermarketuose.
2. Atkreipkite dėmesį į įtartinus žmones, daiktus, į bet kokias įtartinas smulkmenas. Praneškite apie įtartinus daiktus teisėsaugos pareigūnams.
3. Niekada neimkite iš nepažįstamų žmonių paketų ir krepšių, nepalikite savo bagažo be priežiūros.
4. Šeimai patartina turėti veiksmų ekstremaliose situacijose planą, kiekvienam šeimos nariui užsirašyti telefonų numerius, elektroninio pašto adresus.
5. Reikia susitarti dėl vietos, kurioje jūs galėsite susitikti su savo šeimos nariais ekstremalios situacijos metu.
6. Evakavimo atveju pasiimkite pirmo būtinumo daiktus ir dokumentus.
7. Visada žinokite, kur yra atsarginiai išėjimai iš patalpos.
8. Jeigu įvyko sprogimas, gaisras, žemės drebėjimas, niekada nesinaudokite liftu.
9. Stenkitės nepasiduoti panikai, kas be atsitiktų, atsiminkite, kad panika gali išprovokuoti teroristus ir paspartinti teroro aktą, taip pat gali sukliudyti pareigūnams sustabdyti nusikaltimą arba sumažinti jo pasekmes.

SAUGUMO SPECIALISTŲ PATARIMAI DĖL ĮTARTINŲ ŽMONIŲ:

- Būkite budrūs ir saugokitės žmonių, kurie apsirengę ne pagal metų laiką. Jeigu jūs matote vasarą žmogų, apsirengusį lietpalčiu arba šilta striuke, būkite atsargūs - po šiais drabužiais teroristai dažnai slepia sprogmenis. Geriau laikytis nuo šio žmogaus atokiau ir atkreipkite į jį teisėsaugos pareigūnų dėmesį.
- Saugokitės žmonių su dideliais krepšiais, kuprinėmis ir lagaminais, ypač jei jie yra neįprastoje vietoje (pvz., su lagaminu kino salėje arba šventėje). Nesvarbu, kad šis žmogus gali būti turistas, vis dėl to atsargumas nepakenks.
- Stenkitės kuo toliau laikytis nuo žmonių, kurie elgiasi neadekvačiai, nervingai, atrodo išsigandę, nuolat kažkur atsigręžia, tikrina kažką tarp drabužių arba kuprinėje.

- Jeigu jūs negalite nueiti kuo toliau nuo įtartino žmogaus, atkreipkite dėmesį į jo veido mimiką. Specialistas sako, kad savižudis, ruošiantis atlikti teroro aktą, paprastai atrodo ypatingai susikaupęs, lūpos suspaustos arba lėtai juda, lyg jam meldžiantis.
- Standartinės rekomendacijos, kurių paprastai, deja niekas nesilaiko, - nereikia jokių atveju kelti daiktų, kuriuos kažkas pamiršo: kuprinių, mobiliųjų telefonų, piniginių.
- Jokių atveju neimkite iš nepažįstamų žmonių dovanų, neimkite daiktų, kuriuo prašo kažkam perduoti.
- Stenkitės nepasiduoti panikai, kas be atsitiktų, atsiminkite, kad panika gali išprovokuoti teroristus ir paspartinti teroro aktą, taip pat gali sukliudyti pareigūnams sustabdyti nusikaltimą arba sumažinti jo pasekmes.

Gavę pranešimą, kad yra padėtas užtaisas, turėtumėte:

- išsamiau išklaudyti skambintoją apie gresiantį sprogimo pavojų;
- nepadėti ragelio ir užrašyti kiekvieną jo žodį;
- nedelsdami praneškite apie tai policijai ir pastato administracijai.

Kai vyksta sproginimas:

- jeigu aplink jus sproginėja ir krenta įvairūs daiktai, slėpkitės po tvirtu stalu arba suolu; nustojus griūti atsargiai išlįskite iš po priedangos ir tikrindami grindis ir susilpnėjusius laiptus greitai išeikite iš pastato; saugokitės krentančių nuolaužų;
- palikite pastatą kaip įmanoma greičiau, nedelskite gelbėdami savo turtą arba skambindami.
- nesinaudokite liftais.

Kai išėjote:

- nestovėkite prie langų, stiklinių durų ir kitų potencialiai pavojingų objektų;
- pasitraukite nuo šaligatvio arba gatvės, kuri bus reikalinga atvykstančioms greito reagavimo tarnyboms ir taip pat žmonėms, išeinantiems iš pastato.

Jeigu Jūs atsidūrėte po nuolaužomis:

- naudokite žibintuvėlį signalizuojant apie savo buvimo vietą gelbėtojams;
- vengdami dulkių sukėlimo nejudėkite be reikalo;
- užsidenkite nosį ir burną kuo turite po ranka (tankus medvilninis audinys gali būti geru filtru. Stenkitės kvėpuoti per audinį);
- belskite per vamzdžius arba per sieną, taip padėdami gelbėtojams surasti jus;
- Šaukite tik blogiausiu atveju, nes šaukdamas žmogus gali įkvėpti pavojingą dulkių kiekį.

Zarasų socialinės globos namų patalpose gali būti įvykdytos paminėtos nesankcionuotos ir nusikalstamos veikos. Jeigu įvyko teroris, tad tinkamai reaguokite į bet kokius teroro aktus.

Priemonės, kurių numato imtis Zarasų socialinės globos namų ESG, gavus pranešimą apie galimą terorizmo pavojų, aprašytos veiksmų plano skyriuje „Veiksmai terorizmo pavojaus atveju“.

Didelio arba labai didelio pavojaus atveju, Zarasų socialinės globos namų ESG vadovas nurodo darbuotojams ir gyventojams:

- nutraukti bet kokią veiklą;
- pasirūpinti teritorijoje esančių žmonių evakuavimu, jų transporto priemonių pašalinimu iš teritorijos bei pirmosios pagalbos suteikimu nukentėjusiems;
- apie avarinę situaciją skubiai pranešti Bendrajam pagalbos centrui telefonu 112 ir informuoti savivaldybės ESG ;
- globos namų ESG visus veiksmus koordinuos su atvykusiu gaisro gesinimo vadovu, kurio funkcijas vykdys priešgaisrinės gelbėjimo pajėgų atsakingas pareigūnas, o objekto ESG vadovas dirbs gelbėjimo darbų organizavimo štabe.

Didelio arba labai didelio pavojaus atveju policijos pajėgos atsius reikalingą skaičių automobilių su pareigūnais, kurie, esant reikalui, reguliuos eismą gatvėse šalia Zarasų socialinės globos namų. Pareigūnai bus pavaldūs gaisro gesinimo vadovui.

Priklausomai nuo galimos avarijos masto greitosios medicinos pagalbos stotis atsiųs reikalingą skaičių automobilių su medicinos darbuotojais, kurie bus pavaldūs gaisro gesinimo vadovui.

Avarijos atveju objekto perimetrinę apsaugą ir veiksmus, numatytus instrukcijose, užtikrins papildomos policijos pajėgos, kartu su Zarasų socialinės globos namų CS pajėgomis.

KALIO JODIDO VARTOJIMO ĮVYKUS BRANDUOLINEI AR RADIOLOGINEI AVARIJAI REKOMENDACIJOS

1. Kalio jodido tabletes rekomenduojama vartoti **likus mažiau nei 24 val.** iki galimo radioaktyviojo jodo įkvėpimo ar patekimo su maistu. Blokuoti skydliaukę kalio jodidu **dar yra veiksminga praėjus 2 valandoms** nuo radioaktyviojo jodo įkvėpimo ar patekimo su maistu, **bet ne vėliau nei praėjus 8 valandoms**. Naudoti kalio jodido tabletes kitu nei nurodyta laiku gali būti žalinga.

2. Kalio jodido tablečių po 65 mg vienkartinė paros dozė įvairioms žmonių amžiaus grupėms:

Amžius	Kalio jodido tablečių vienkartinė paros dozė, mg
Naujagimiai iki 1 mėn.	16 (ketvirtis tabletės)
Kūdikiai nuo 1 mėn. iki 3 metų	32 (pusė tabletės)
Vaikai nuo 3 iki 12 metų	65 (viena tabletė)
Vaikai nuo 12 metų ir suaugusieji	130 (dvi tabletės)

3. Vienkartinė kalio jodido tablečių paros dozė **apsaugo** skydliaukę nuo radioaktyviojo jodo poveikio **24 valandas**.

4. Naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus, nėščioms ir krūtimi maitinančioms moterims bei vyresniems nei 60 metų amžiaus žmonėms rekomenduojama vartoti tik vieną kalio jodido tablečių paros dozę. Kitoms gyventojų grupėms, esant nepalankiai avarinei situacijai (užsitęsęs radioaktyviųjų medžiagų išmetimui į aplinką, nėra galimybių saugiai evakuoti žmones, kt.), **gali būti rekomenduojama vartoti dar vieną paros dozę**.

5. Patartina kalio jodido tabletes gerti po valgio. Tabletes galima ištirpinti vandenyje ar skystuose vaikų maisto produktuose. Ištirpintos tabletės vartojamos nedelsiant, nes greitai suskyla veiklioji medžiaga.

6. Pašalinis kalio jodido tablečių poveikis pasireiškia retai, apie tai pateikiama informacija kalio jodido tablečių pakuotėje esančiame vartojimo lapelyje.

7. Skydliaukės apsaugai branduolinės ar radiologinės avarijos metu **netinka vartoti vaistinėse parduodamų spiritinių ar vandeninių jodo tirpalų, purškalų su jodu, maisto papildų su jodu, nes jie neapsaugotų skydliaukės nuo radioaktyviojo jodo žalingo poveikio** dėl juose esančio mažo stabiliojo jodo kiekio. **Spiritinis jodo tirpalas yra skirtas tik išoriniam vartojimui** – tepti ant odos. Jo veiklioji medžiaga yra ne kalio jodidas, o tiesiog jodas, kuris yra stipriai oksiduojamai ir toksiškai veikianti medžiaga, galinti sukelti cheminių audinių nudegimų ir apsinuodijimą, todėl jokiais būdais jo negalima gerti, net ir skiedžiant vandeniui.